

YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

HAYATI

Osmaniye'nin Kadirli ilçesine bağlı Hemite köyünde dünyaya gelmiş olan Kemal Sadık Gökçeli'nin kesin doğum tarihiyle ilgili çeşitli iddialar vardır. Bunun sebebi; Kemal'in nüfus cüzdanının ilkokulu bitirmesinin ardından çıkarılmasıdır. Nüfus cüzdanına 1926 yılında doğduğu yazılmış olsa da yazar, 1923 yılında dünyaya geldiğini yapmış olduğu araştırmalar sonucunda tespit etmiştir. Babası Sadık Bey ile annesi Nigâr Hanım Van'ın Muradiye ilçesinde bulunan Enis köyünde ikamet etmişlerdir. Yapılan araştırmalara göre aile; Kafkasya'dan Seydişehir'e, oradan Bursa'ya ve ardından Van'a sürgün edilmişlerdir. Dayısı Mahiro, Kızıkan Aşireti'nin en ünlü eşkıyasıdır ve anne tarafından olan akrabalarının arasında eşkıyalık yapmış birçok kişi olmuştur. I Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle birlikte Van şehri Rus orduları tarafından işgal edilmeye başlanmış ve Gökçeli ailesi Adana'nın Osmaniye ilçesindeki bir köye göç etmiştir. Göç sırasında Sadık Bey, bir buçuk yıl boyunca annesini sırtında taşımış ve yolculuk sırasında ölmek üzereyken buldukları Yusuf adlı bir çocuğu evlat edinmişlerdir. Hayvancılıkla uğraşan baba, askeri birliklere et satarak ailesinin geçimini sağlamıştır. Çocuk sahibi olmakta zorluk çeken aile Kemal'in doğumu üzerine tanrıya şükretmek ve minnetlerini göstermek amacıyla devamlı olarak kurban kestirmeye başlarlar. Fakat kurban kesimlerinden birinde kırılan bıçağın parçalarından biri Kemal'in gözüne saplanır ve yazar sağ gözünü kaybeder. Bilinmeyen nedenlerden dolayı Yusuf Sadık Bey'i bir Cuma Namazı sırasında onu hançerleyerek öldürür. Bu olaya canlı olarak tanık olmuş olan Kemal, on iki yaşına kadar kekeme kalır. Babasının ölümünün ardından annesi Nigâr Hanım, amcası Tahir'le evlenmiştir. Fakat Tahir Sadık Bey'in bütün birikimlerini tüketir ve böylece ailenin zor dönemleri başlamış olur. Kemal, annesinin anlatıcılığından ve geçmişleriyle ilgili anlattığı hikayelerden oldukça etkilenmiştir. *Kimsecik* adlı roman üçlemesinde ve *Ortadirek* romanında ailesinin geçmişi yeniden kurgulayarak anlatmıştır.

Çerçi kadınların defter tuttuklarını gören Kemal'in yazıyla ilk tanışması bu sayede olur. Kemal, yaşadıkları köye gelen ozanları, dengbejleri ve saz şairlerini dinler. Onlarla birlikte türkü söyler ve zaman içinde söz söyleme kabiliyetini geliştirerek onlarla atışacak yetkinliğe ulaşır. Arkadaşı Mehmet'le birlikte Burhanlı köyünde başladığı ilkokul öğrenimini Kadirli Cumhuriyet Okulu'nda tamamlar. 1938 yılında Adana'da ortaokula başlar ve eğitim masraflarını karşılayabilmek için çırçır fabrikasında işçi olarak çalışmaya başlar. Daha sonra bostan bekçiliği gibi birçok farklı işte kısa süreliğine çalışır. Türk Maarif Cemiyeti'nde yatılı öğrenci olarak öğrenim görürken edebiyata merak sarar ve üç ayı geçen devamsızlığı nedeniyle okuldan atılır. Yaşadığı geçim sıkıntısı da okulu bırakma nedenlerinden biridir. Kuzucuoğlu Pamuk Üretme Çiftliği'nde ırgat katipliği, Adana Halkevi Ramazanoğlu Kitaplığı'nda hademelik, Zirai Mücadele'de ırgatçı başılığı, Kadirli'nin Bahçe köyünde öğretmen vekilliği, ırgatlık ve traktör sürücülüğü gibi işler yapmıştır. Ramazanoğlu Kitaplığı'nda Orhan Kemal'le tanışmış ve onun önerdiği edebi eserleri okuyarak gelecekte oluşacak edebi kişiliğine yön vermiştir. 1939 yılında, on altı yaşına geldiğinde kaleme almış olduğu ilk şiiri *Seyhan*, Adana Halkevi Dergisi'nde yayımlanır. 1950 yılında yirmi yedi yaşına geldiğinde, Çukurova Komünist Partisi kurucuları arasında olduğu gerekçesiyle tutuklanır ve on beş gün cezaevinde kalır. 1952 yılında Türkiye'de yaşayan İspanyol göçmeni Musevi bir aileden gelen Thilda Serrero'yla tanışır. Padişah II. Abdülhamit'in Baştabibi Jak Mandil Paşa'nın torunu olan Thilda Serrero, 1957 yılında Yaşar Kemal'le evlenir.

Serbest bırakılmasının ardından 1951 yılında İstanbul'a taşınır. Daha önce İstanbul'dan Adana'ya sürgün edilmiş olan Abidin Dino'nun tavsiyesi üzeri Cervantes'in *Don Kişot* adlı eserini okumuştur. *Don Kişot* adlı eserden oldukça etkilenmiş olan Kemal, Batı edebiyatıyla yakından ilgilenmeye başlar ve Homeros, Faulkner, Tolstoy, Dostoyevski, Balzac, Zola, Çehov, Gogol, Maupassant ve Stendhal gibi yazarları okur. Yerli edebiyatçılarımızdan Sait Faik Abasıyanık, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Nazım Hikmet, Aziz Nesin, Orhan Veli, Karacaoğlu, Dadaloğlu ve Pir Sultan Abdal'ın biçim ve biçiminden etkilenir. Anadolu'nun çeşitli bölgelerini gezip gördüğü insanlardan topladığı ağıtlardan bir derleme oluşturur. 1951 yılında, Abidin Dino'nun babası Arif Dino aracılığıyla, Cumhuriyet gazetesinde röportaj yazarlığı, fıkra yazarlığı yapar ve "Yurt Haberleri" bölümünde çalışır. Yazılarında Yaşar Kemal adını kullanmaya başlar. Nadir Nadi'ye göndermiş olduğu *Bebek* başlıklı hikayesi ona gazeteciliğin ve yazarlığın kapılarını açar. Thilda Kemal ve Güzin Dino yazarın yazınsal eserlerini yabancı dile çevirerek onun ülke sınırları dışında tanınmasını sağlamışlardır. Thilda Serrero

Yaşar Kemal'in on yedi eserini İngilizceye çevirmiştir. 1962 yılında Türkiye İşçi Partisi'nde Genel Yönetim Kurulu Üyesi, Merkez Yürütme Kurulu Üyesi ve Propaganda Başkanlığı yapmıştır. Mehmet Ali Aybar, Behice Boran, Çetin Altan gibi dönemin önemli sosyalist siyasetleriyle yakın ilişkiler kurmuştur. 1963 yılında gazetecilik mesleğinden ayrılması üzerine kendisini tamamen roman yazmaya vermiştir. 1967 yılına gelindiğinde Ant dergisinin kurucularından biri olur. Kurucusu olduğu derginin Marksizm propagandası yapmakla suçlanması üzerine yargılanır ve on sekiz ay hüküm giyer. Fakat Yargıtay'ın alınan kararı bozması sayesinde beraat eder. 1973 yılında Türkiye Yazarlar Sendikası'na katılır ve sendikanın genel başkanı seçilir. 1988 yılında PEN Yazarlar Derneği'nin başkanlığını üstlenir. Pertev Naili Boratav, Orhan Kemal, Ahmet Kutsi Tecer, Abidin Dino ve Güzin Dino gibi sanatçılar yazarın edebi kişiliğini fazlasıyla etkilerler. Edebiyat kariyerine şiir yazmakla başlamış olan Kemal, sonraki yıllarda öykücülüğe ve romancılığa meyletmiştir. Edebiyatımızda eserleri en çok yabancı dile çevrilen yazarımızdır.

Kemal'in doğup büyümüş olduğu Çukurova, halk kültürünün yaşatıldığı ve sözlü edebiyatın oldukça canlı olduğu bir bölgedir. Daha küçük yaşlardayken halk edebiyatına merak sarmış olan yazar; saz çalmaya, destan anlatmaya, türkü söylemeye, derleme yapmaya ve ozanlarla atışmaya başlamıştır. Türksözü, Yeni Adana, Vakit, Varlık, Ülkü, Kovan, Millet ve Beşpınar gibi dergilerde şiirleri yayımlanmıştır. Ramazanoğlu Kütüphanesi'nde çalıştığı dönemlerde Antik Yunan klasiklerini, Çukurova coğrafyası ve Akdeniz medeniyetleriyle ilgili pek çok eser okumuştur. "Benim temelimde ne kadar Balzac, Dostoyevski, Gogol ve Çehov varsa o kadar da Köroğlu olduğumu sanıyorum" (Çiftlikçi, R. "Yaşar Kemal; Yazar Eser, Üslup"). Gerçekçi uygulamaların ışığında gözleme ve tecrübeye dayanan ilk anlatılarında Çukurova coğrafyasını ve insanın doğayla olan mücadelesini ele almıştır. Kemal'in kaleme almış olduğu bütün eserlerinde insan – doğa – kültür ilişkisi üzerinde durulur. Anadolu insanının ve halklarının siyasi, iktisadi ve toplumsal sorunları derinlemesine irdelenir. Kemal'e göre muhteva açısından romanda işlenmesi gereken en önemli konu insan psikolojisidir. Çeşitli zorluklarla ve engellerle karşılaşan insanların yaşadıkları korkudan kaynaklı olarak kendi mitlerini, ütopyalarını veya düş dünyalarını nasıl oluşturdukları ele alınır. Kemal'e göre insan, umutsuzluktan umut yaratan bir canlıdır. "Çocukluğumda kıtlık dönemlerinde halkın nasıl erenler 'yarattığına', onlara nasıl güvendiğine şahit olmuştum. Durum düzelince bu erenleri unuturlar hatta onlarla alay bile ederlerdi. İşte ben bunun hakkında yazdım. İnsanoğlu zor günlerde hep yarattığı efsanelere sığınmıştır. Bundan sonra da sığınacaktır. Tüm toplumlar nasıl efsaneler yaratıyorsa bunu bireyler de yapmaktadır. İnsan hayatın efsane ve gerçeğin birbirinden ayrılamaz bir bileşimi. İşte romanlarımda ben bunun üzerinde duruyorum yani sadece toplumun efsane ve hayaller yaratma yolları üzerinde duruyorum. İşte bazı toplumlarda bu melekenin tükenmesi ile yabancılaşmayı aynı şey olarak görüyorum" (Kaya, M. "Türk Romanında Destan Etkisi"). Destanların tükenmesiyle birlikte insanoğlu yabancılaşmaya başlamıştır. Yaşar Kemal destansı romanlarıyla modern çağın Homeros'u olmayı amaçlamaktadır. Zira yazara göre hiçbir şeye inanmayan insan, maddi dünyada kendisini kaybolmuş hisseder. Bunun yanında yazar, Türkiye toplumunun yaşadığı toplumsal değişimleri de romanlarında işlemiştir. Cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından Osmanlı döneminden kalma beylerin yerini ağalar almaya başlamış ve toprağa dayalı zenginlik anlayışının yerini sermaye ve mülk almıştır. Değişen siyasi ve iktisadi dizge toplumu zaman içinde yabancılaşmaya ve şeyleşmeye mahkum etmiştir. "Ben iki şeye inanırım. İki şeyin gücüne sonsuz yaratıcılığına, sonsuz değişimine... Halk ve doğa. Politikam sanatımdan ayrılmaz. Sanatımı halkımla birlikte, onun büyük yaratıcılığı ile birlik olarak, onun için yaparım. Halka kim zulmediyorsa, etmişse, onu kim eziyor, ezmişse, onu kim sömürmüş, sömürüyorsa feodalite mi, burjuvazi mi? Halkın mutluluğunun kim önüne geçiyorsa ben sanatımla ve bütün hayatımla onun karşısındayım. Benim sanatım içinden çıktığım sınıfın yani proleter yanın çıkarlarının emrindedir. Ben etle kemik nasıl ayrılmazsa, sanatımın halktan ayrılmamasını isterim. Bu çağda halktan kopmuş bir sanata inanmıyorum" (İpekçi, A. "Yaşar Kemal'in Milliyet Söyleşileri"). Üslup bakımından yazar, halk hikayeciliğinden, sözlü gelenekten ve masallardan oldukça etkilenmiştir. Ona göre destanlar, masallar, türküler ve hikayeler, yüzyıllar boyunca halklar arasında dilden dile dolaşarak son halini almıştır. Yazara göre bu türlerin mükemmelliğe ulaşmalarının sebebi; yüzyıllar içinde değişen ve gelişen ahulardan süzölmüş birer öz olmalarıdır. Yazar 70'li yıllarda kaleme aldığı eserlerinin çoğunda şehir insanının yozlaşmasını, doğanın tahribini ve yabancılaşmayı konu edinmiştir. "Her sanat eseri bütünüyle bir düşünceyi savunur düşünce bize göre faydalı ya da zararlıdır. Sanat eserlerinin bir kısmı devrinde savaştığı olur. Toplumu zorlar. Toplumda bazı yönlerde bazı kimselerle birlik olur" (Kemal, Y. Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor, Alain Bosquet ile Görüşmeler). Yazarın bütün eserlerinde doğa, insanlar gibi canlıdır ve olayların akışını etkiler. Yazara göre doğayla insan kesintisiz bir etkileşim halindedir.

2001 yılında eşi Thilda'yı kaybetmesinin ardından Kemal eserlerini, İstanbul Basınköy'de bulunan evinde yazmaya devam etmiştir. Şiir, roman, öykü, röportaj, derleme, oyun, fıkra, senaryo ve

makale türlerinde eserler vermiştir. Solunum yetmezliği şikayetiyle 4 Ocak 2015'te Çapa Tıp Fakültesi'nde tedavi süreci başlamış olan yazara, çoklu organ yetmezliğine maruz kalmasından dolayı bir buçuk ay boyunca tedavi uygulanır. Fakat tedavilerin olumlu sonuç vermemesi üzerine 28 Şubat 2015 tarihinde doksan iki yaşındayken hayata gözlerini yumar.

TEMALAR

İçindekiler

TOPLUMSAL

Gelenek (İnce Memed I, II, III, IV – Binboğalar Efsanesi – Akçasazın Ağaları I, II)

ADLI

Adaletsizlik (Çakırcalı Efe – Filler Sultanı – Hüyükteki Nar Ağacı)

İntikam (Yılanı Öldürseler – Teneke – İnce Memed I, II, III, IV)

SİYASAL

Entrika (Binboğalar Efsanesi - Al Gözüm Seyreyle Salih - Akçasazın Ağaları I, II)

Savaş (Bir Ada Hikâyesi I, II, III, IV – Kimsecik I, II, III)

İLİŞKİSEL

Aile (Kimsecik I, II, III – Al Gözüm Seyreyle Salih)

Aşk (Ağrıdağı Efsanesi – Üç Anadolu Efsanesi – Bir Ada Hikâyesi II, III, IV)

Arkadaşlık (Bir Ada Hikâyesi – Kimsecik I, II, III – Binboğalar Efsanesi)

Şehvet (Ölmez Otu – Deniz Küstü - Kimsecik I, III)

ARAMA

Arayış (Dağın Öte Yüzü I, II, III – Kimsecik I, II, III, Bir Ada Hikâyesi I, II, III, IV)

PSİKOLOJİK

Hüzün (Binboğalar Efsanesi – Üç Anadolu Efsanesi – İnce Memed I, II, III, IV)

Korku (Kimsecik I, II, III – Tek Kanatlı Kuş – Bir Ada Hikâyesi)

Ötekileşme (Kuşlar da Gitti – Allahın Askerleri - Bir Ada Hikâyesi)

Yabancılaşma (Kuşlar da Gitti – Deniz Küstü – Akçasazın Ağaları I, II)

Umut (Sarı Sıcak – Ortadirek – Hüyükteki Nar Ağacı)

Genel Bakış Kemal kaleme almış olduğu bütün eserlerinde, Anadolu insanın tarihsel, siyasal, iktisadi ve toplumsal dinamiklerini gözlemleyerek gerçekçi ve coşumcu akımların ilkeleri ve uygulamaları ışığında kurgusal evrenler ve karakterler oluşturmuştur. Anadolu kültürlerinin sözlü geleneklerinde kullanılan biçim ve biçimden etkilendiği gibi, modern Batı edebiyatının önemli yazarlarından kuramsal ve içeriksel yönden etkilenmiştir. Oluşturmuş olduğu kurgusal evrenlerde genel olarak, Anadolu insanının tarihsel, toplumsal ve psikolojik sorunlarına değinir. Yapıtlarında işlediği konular ve temalar insan – doğa – kültür çatışması üzerine kuruludur. Modern çağın Homeros'u olma amacıyla edebiyat kariyerine başlamış olan Kemal'in kaleme almış olduğu romanlar çoğunlukla neredeyse bir destan uzunluğundadır. Bundan dolayı eserlerinde işlenmiş olan birbirinden farklı birçok tema tespit edilebilir. Bu çalışmada yazarın yazınsal eserlerinde işlenmiş olan en önemli izlekler üzerinde durulacaktır. Hayatının önemli bir bölümünde siyasi yapılar ve şahsiyetlerle sıkı ilişkiler kurmuş olan Kemal'in eserlerinde sahip olduğu dünya görüşünün yansımalarını görmek mümkündür. Buhanlı dönemlerde ezilen sınıfların maruz kaldıkları haksızlıklara sessiz kalamamış ve bir aydın bilinciyle onların haklarını savunmaya çalışmış olan Kemal, bazı eserlerinde toplumcu düşüncelerin savunusunu yapmış olduğu için güdümlü bir yazar olarak değerlendirilebilir.

A. Toplumsal

Genel Bakış Daha küçük yaşlarında türkü söylemeye, saz çalmaya ve ozanlarla atışmaya başlamış olan Kemal, halk kültürüne ve sözlü edebiyata büyük bir hayranlık beslemektedir. Küçüklüğünde evlerini ziyaret etmiş bir dengbeç olan Abdale Zeyniki'den oldukça etkilenmiştir. İlkokul yıllarından itibaren Köroğlu, Karacaoğlan, Dadaloğlu, Pir Sultan Abdal gibi halk şairlerinin şiirlerine merak salmış ve kendisi de destan okuyuculuğu yapmıştır. Ramazanoğlu Kütüphanesi'nde çalıştığı dönemlerde Çukurova coğrafyası ve tarihi ve Akdeniz medeniyetleriyle ilgili birçok eser okumuştur. Anadolu halklarının kültürlerini derin bir hayranlıkla öğrenmiş ve özümsemiş olan yazar, kaleme almış olduğu

bütün eserlerinde kültür konusunun üzerine eğilmiştir. Anadolu toplumunun yapısal özellikleri üzerinde de duran Kemal, içinde yaşadığı toplumu geçmişten günümüze kadar farklı konularda ele almıştır. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte siyasi ve iktisadi alanda derebeylik anlayışının yerini anamalcılık almıştır. Halkın siyasi, iktisadi ve toplumsal alanda yaşadığı köklü değişim Kemal'in eserlerinde detaylı bir şekilde işlenmiştir.

1. Gelenek

İnce Memed I, II, III, IV Kurgusal anlatıda rol oynayan köylü toplumu, geleneklerine, göreneklerine ve törelerine hayli bağlıdır. Eserin son ciltlerinde yer alan kurgusal toplum, zaman içinde haksızlıklara karşı mücadele etme bilinci geliştirir. İlgili kurumlardan beklenen ilgiyi göremeyen insanların adalet algısı genel olarak intikam almak üzerine kuruludur. İnce Memed'de, önceki ciltlerden farklı olarak IV. ciltte, folklorik figürler fazlasıyla yer almaktadır. Bu ciltte İnce Memed, efsanevi bir kişilik haline gelerek ermişler seviyesine yükseltilir. Anadolu insanın kültürel ve inançsal değerlerine sık sık göndermelerde bulunulur. Köroğlu, kır at, Bukefalos, ermişler, pirlar, Kırkgöz Ocağı, Hızır, kutsal kılıç, Aydınli Yörük Türkmenlerinin yaşam biçimleri, batıl inançlar, Kırklar, Yediler, Hz. Ali, Düldül Dağı ve sihirli tılsımlar eserde değinilen başlıca mitik figürlerdir. Yaşar Kemal'in bütün yazınsal eserlerinde olduğu gibi İnce Memed serisinde de üzerinde durduğu başat tema Anadolu toplumlarının kültürel değerleridir. Özellikle kaybolmaya yüz tutmuş olan Yörük Türkmenlerinin kültürel değerleri, masalsı bir üslupla geçmişe duyulan bir özlem gibi romantik uygulamalarla anlatılır.

Binboğalar Efsanesi Aydın'dan Çukurova'ya kışlamak için göç eden Yörükler, eski Türk geleneklerine oldukça bağlıdır ve doğayla uyum içinde yaşamaktadırlar. Toprağı sahiplenmeyen ve mülk edinmeyen Yörükler, eski Şamanizm inancından gelen ritüelleri, anlatıları, kanunları, gelenekleri ve simgeleri İslam inancıyla harmanlayarak kendilerine has bir İslam sentezi oluşturmuşlardır. Kış mevsiminde düzlüklerde yaz mevsimindeyse dağlarda yaşayan Türkmen Yörükleri iskana tabi tutulmamışlardır. Fakat Osmanlı Devleti'nin 1876 yılında çıkarmış olduğu kanunla birlikte göçebelerin yerleşik hayata geçmesi istenmiştir. Devlet onlardan vergi almak ve erkekleri askere göndermek ister. Devletin fermanına karşı çıkan Yörükler Osmanlı'ya karşı direnir fakat savaşı kaybetmenin sonucunda birçok Yörük yerleşik hayata geçmeye zorlanır. Eski geleneklerini devam ettirmeye gayret eden Yörük obaları değişen toplumsal yapı ve siyasi anlayış karşısında ne yapacaklarını bilemezler. Yerleşik hayata geçmiş yerliler tarafından dışlanır ve barbarlıkla itham edilirler.

Akçasazın Ağaları I, II *Demirciler Çarşısı Cinayeti* adlı eserde işlenen ana tema, beylik düzeninin vazgeçilmez geleneklerinden biri olan kan gütme üzerine kuruludur. Toprağın bir zenginlik ölçüsü olarak kabul edilmesi anlayışı yerini sermayeye ve mülkiyete bırakmıştır. Değişen düzenle birlikte beyler arasında yaşanan kan davaları zaman içinde anlamını yitirmiş ve önemsiz bir hal almıştır. İskandan sonra Akyollu ve Sarioğlu aşiretleri arasında başlamış olan kan davasının başlangıç nedenleri bilinmemektedir. Fakat uzun zaman önce başlamış olan kan davası yüzünden iki taraftan da birçok insan ölmüştür. Üretim araçlarının değişmesiyle birlikte yüzyıllardan beri alışıl gelmiş olan ekonomik, siyasi ve toplumsal düzen de değişmiştir. Anamalcı dizge devletin bütün üstyapılarının değişmesine sebep olmuştur. Değişen düzenle birlikte doğa, insan ve gelenekler de değişmeye başlamıştır. Kemal'in bu eseri tek kelimeyle anlatmak gerekirse değişimin romanıdır. "Şu Çukurovada kötülüklerle, alçaklık, namussuzluk, namertlikle çevrilmiş bir cennet adasına benziyordu. Çukur ovada da iki ada kalmıştı. Yürekli, temiz, insanca, dostça yaşayan iki hüyükte iki ada. Sarioğlu konağıyla, Akyollu konağı. İkisi de batmaya mahkumdu. İkisi de son günlerini yaşıyordu". Türkmen obalarının yüzyıllardır yaşattığı oldukları farklı gelenekler de anlatıda konu edilmiştir.

B. Adli

Genel Bakış 1962 yılından itibaren Türkiye İşçi Partisi'nde önemli kademelerde görev yapmış olan Kemal, dönemin en önemli sosyalist düşünürleriyle ilişkiler kurmuştur. Aydın bilincine sahip olan yazar çoğu zaman sanatı ve kaleme almış olduğu eserleri ezilen halkın çıkarlarını korumak amacıyla bir araç olarak kullanmıştır. 1971 yılında Abdi İpekçi'yle yapmış olduğu bir mülakatta şu ifadeleri kullanmıştır: "Halka kim zulmediyorsa, etmişse, onu kim eziliyor, ezmişse, onu kim sömürmüş, sömürüyorsa feodalite mi, burjuvazi mi? Halkın mutluluğunun kim önüne geçiyorsa ben sanatımla ve bütün hayatımla onun karşısındayım. Benim sanatım içinden çıktığım sınıfın yani proleter yanın çıkarlarının emrindedir".

1. Adaletsizlik

Çakırcalı Efe Anlatının başkahramanı olan Çakırcalı Memed Efe'nin adalet konusunda gelenekçi bir tutumu vardır. Köylüye ve emekçiye zulmeden ağalara ve eşrafa asla tahammül etmez ve onları en ağır şekilde cezalandırır. Devletin sorumluluğunda olan en başat görevler, devlet kurumlarının tamamen işlevsiz hale gelmesi sonucunda Çakırcalı'nın üzerine kalır. Çakırcalı da insanlara silahı ve cesaretiyle adalet dağıtmaya başlar. Kişinin öznelliğine dayanan adalet anlayışı nedeniyle Çakırcalı'nın birçok adil olmayan uygulamalara giriştiği de görülür. Halkı için doğru olduğunu düşündüğü şeyi yapmaya çalışır fakat zaman zaman elinde bulundurduğu gücü kendi çıkarı için de kullanır. Yerli halk ve ağalar, yaşadıkları en küçük sorunlarda bile devlet kurumlarına başvurmak yerine eşkıyalardan medet umarlar.

Filler Sultanı Anlatının kötücül tarafında yer alan Filler Sultanı, hırslarını ve tutkularını tatmin etmek için her kötülüğü çekinmeden yapabilecek bir tiptedir. Dünyadaki bütün karıncaları esir edip kendisi için saraylar, tahtlar, bahçeler ve ambarlar yaptırır. Kendisine nesillerce yetecek olan bir mal varlığına kavuşmuş olmasına rağmen sürekli biriktirir ve ambarlarda bozulmak üzere olan gıdaları karıncalara vermektense çöpe atar. En sonunda ölümsüz olmak için hayat suyunun bulunmasını bile ister. Kırmızı Sakallı'ya kendisi için hiçbir şey istemeyen, sadece halkının ve diğerlerinin refahı için çalışan bir karakterdir. Ona göre herkesin paylaşımcı olduğu bir düzende herkes karlı çıkar. Lakin herkesin açgözlü olduğu bir düzen herkese zarar verir. Kırmızı sakallılar toplumcu, eşitlikçi, özgür, adil ve refah bir düzen kurmak için gece gündüz çalışırlar.

Hüyükteki Nar Ağacı Tarımda makineleşmeye geçilmesiyle birlikte, Çukurova'daki neredeyse bütün toprak sahipleri, geçmişte insanların yapmış oldukları işleri makinelere yaptırmaya başlamışlardır. Bu sayede ağalar, ciddi kar elde etmeye başlamış ve artık gerek duymadıkları çiftçilerin çoğunu topraklarından kovmuşlardır. Makineleşmeye rağmen ırgatlar ve çiftçiler çok ağır şartlar altında çalıştırılmaya devam edilir. Anlatıdaki bir işçinin batözden ayağı kopup ölmüştür ve bundan dolayı ölen işçinin ailesi ağa tarafından kovulmuştur. En çok kar getiren işlerden biri olan çeltikçilik yüzünden sıtma hastalığı bölgenin her yerine yayılmış ve hastalık nedeniyle insanlar hayatlarını kaybetmeye başlamışlardır. Anlatıda rol oynayan Yusuf adlı karakter bunun en çarpıcı örneğidir. Ağalar zenginleşmeye başladıkça çok daha acımasızlaşmaya ve insanlıktan uzaklaşmaya başlamışlardır. Çukurova'daki ağır çalışma şartlarından yılmış olan emekçi halk, toprağa bağımlı olmaktan kurtulmayı ümit etmektedir.

2. İntikam

Yılanı Öldürseler Büyükana ve amcalar, Halil'in ölümünden dolayı Esmeyi suçlarlar ve kan davası başlatıp onun öldürülmesini isterler. Büyükana oğullarına onu öldürtmek ister. Fakat Mustafa Esmeyi öldürmeye yanaşmaz ve Ali, Esmeye aşık olup onunla evlenmek istediği için, birkaç kez öldürme teşebbüsünde bulunsa da, tetiği çekemez. Oğullarının bu işi yapamayacaklarını anlayan Büyükana, Esmeyi öldürtmek için kiralık katiller tutar. Fakat Esmeyi'nin güzelliğini gören kiralık katiller onu öldürmeye kıyamazlar. Bazı öldürme girişimlerinden de Esmeyi kurtulmayı başarır. Büyükana ve amcalar, Esmeyi'nin erkek kardeşlerinden korkmaktadır. Onların oldukça varlıklı ve acımasız olduklarını bilmektedirler. Bundan dolayı Esmeyi Hasan'ın öldürmesini isterler. Esmeyi'nin erkek kardeşlerinin ona dokunmayacaklarını bilmektedirler. Büyükana, amcalar ve bütün köylüler, Esmeyi öldürmesi için Hasan'a baskı yapmaktadırlar. Toplum baskısı nedeniyle dışlanan, lanetlenen ve hor görülen Hasan, ne yapacağını bilemez hale gelir.

Teneke Göreve başladığı ilk günlerde ağaların kendisine yönelik olumlu davranışlarından memnun kalan Kaymakam Fikret İrmaklı, onların bütün isteklerini yerine getirir ve böylece bir huzur ortamı tesis ettiğini zanneder. Ancak Resul Efendi ona çeltik kanunlarını okuttuğunda ağaların onu oyuna getirmiş olduğunu anlar. Kanunlara uymayan tarlalara ruhsat verilmiş ve çeltikçi ağalar onun iyi niyetini suiistimal etmişlerdir. Çeltikçiler tarafından oyuna getirildiğini anlayan Kaymakam, bütün kanun dışı yöntemlerle ekilmiş olan tarlaların ruhsatlarını iptal eder. Arazileri sürekli jandarmalarla birlikte teftiş eden Kaymakam, çeltikçilere nefes aldırılmaz. Halk sağlığını tehlikeye atan çeltikçilerin ekim yapmalarına izin verilmez. Çeltikçiler Mayıs ayında ekim yapamadıkları için zararına tarla ekmek zorunda kalırlar. Çeltikçilerse, düzenlerini bozmuş olan Kaymakam'ı, Ankara'ya göndermiş oldukları heyet sayesinde kasabadan attırmayı başarırlar. Otomobile kasabayı terk eden Kaymakam'la bütün çeltikçiler alay ederler. Onu teneke çalan çocuklarla uğurlarlar. Çeltikçiler daha önce birçok kaymakamı bu şekilde uğurlamışlardır.

İnce Memed I, II, III, IV Anlatının geçmiş olduğu bölgede yaşayan ağaların ve köylülerin, haksızlığa maruz kaldıklarında ya da birisi tarafından aldatıldıkları zaman, adaleti sağlamak için başvurdukları en temel insani içgüdü; intikamdır. Ağaların kurmuş olduğu bozgun düzenine karşı gelen herkes ölüm ya da işkenceyle cezalandırılır. Ancak İnce Memed'i bütün girişimlere rağmen yakalamayı başaramamış olan zengin ağalar ona karşı büyük bir kin güderler. İnce Memed'e dolaylı ya da dolaysız yoldan yardım etmiş olan herkes korkunç şekillerde cezalandırılırlar. Ezenler ve ezilenler arasındaki mücadele adeta bir kan davasına döner. İnce Memed'in ermişler seviyesine çıkmasını sağlayan ve ona Kırkgöz Ocağı'nın kutsal emanetlerini veren Anacık Sultan, uğramış olduğu hakaretlerden dolayı ölür. Ocağın çobanlarından olan Mülayim'in oğlu Bünyamin, Anacık Sultan'ın intikamını almak için, Yüzbaşı Faruk'u ve Onbaşı Kertiş Ali'yi öldürür. Topal Ali, kendisine eline geçen her fırsatta hakaret etmiş olan Murtaza Ağa'dan, onu öldürerek intikam alır. İnce Memed, Muallim Zeki Nejad'ı öldüren Şakir Bey'i ve yerli halka zulmeden Arif Saim Bey'i, öldürerek intikam alır.

C. Siyasal

Genel Bakış Yazar yazınsal eserlerinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin yakın ve uzak geçmişini ele alarak yaşanan olayları ve değişimleri gerçekçi bir biçimde işlemiştir. Gerçekçi uygulamaların rehberliğinde yaşadığı ülkenin siyasi tarihine ciddi eleştiriler getirmiştir. Toplumun yaşamış olduğu sorunların teşhisi ve tedavisi için aydın kimliği taşıyan her bireyin yapması gereken şey şüpheli bir bakış açısıyla olaylara bütüncül eleştiriler getirmektir. Çıkarıcı devlet memurları, elindeki yetkiyi ve gücü istismar eden kolluk kuvvetleri, sürgünler, yargısız infazlar ve vahşi anamalcılığın insanoğlunu kutsalsızlaştırmış olması gibi temalar yazar tarafından neredeyse bütün eserlerde işlenmiştir.

1. Entrika

Binboğalar Efsanesi Batılılaşma yoluna giren Osman Devleti, bütün vatandaşlarını yerleşik hayata geçirmek için göçebelere özel bir iskan kanunu çıkarır. İnsanın toprağa sahip olamayacağını, her şeyin tanrıya ait olduğuna inanan Yörükler Osmanlı Devleti'ne karşı direnir. Osmanlı Devleti'nin baskılarına dayanamayan birçok Yörük yerleşik hayata geçer. İklim koşullarına ve yerleşik hayatın zorluklarına katlanamayan birçok Yörük hayatını kaybeder. Devlet halkından daha fazla vergi alabilmek için her yola başvurur. Yeni iskan politikasıyla birlikte Yörük beylerinin yerini ağalar, fabrikatörler, siyasiler ve tüccarlar alır. Anamalcı politikalarla birlikte toplum için en önemli insani değer para kazanmak olur. Fakat Yörüklerin yaşam biçiminde paranın hiçbir değeri yoktur ve hiçbir şey alınıp satılmaz. Aladağ'dan Çukurova düzlüğüne inen Karaçullulardan bütün toprak sahipleri para koparmaya çalışır. Memurlar rüşvet ister ve siyasiler onların hiçbir sorunuyla ilgilenmezler. Devlet vergi alabileceği ve askere gönderebileceği vatandaşlar istemektedir. *Binboğalar Efsanesi* Amerikan yerlilerinin yok oluşunu anlatan birçok eserle benzerlikler gösterir.

Al Gözüm Seyreyle Salih 1970'li yıllarda bütün dünya siyasi ve ekonomik alanda iki kutba ayrılmıştır. Komünizm ve Kapitalizm arasındaki soğuk savaş dünyadaki bütün toplumları etkiler. Soğuk savaşın bütün şiddetiyle süregeldiği dönemlerde Türkiye'de yaşayan insanlar da siyasi açıdan ikiye ayrılmışlardır. Behçet, Necati ve Çerkesoğlu üstünde Che Guevara'nın resmi olan bir gömlek giyen Salih'i yargısız infaz yaparak yakalarlar ve ona işkence ederler. Che Guevara resminin gözleri oyulur ve gömleği nereden aldığı ve neden giydiği konusunda Salih sorgulanır. Türklüğün savunusu adı altında kendileri gibi düşünmeyen insanlara işkence eden kişiler kendilerine komando demektedirler. Türklük adına insanlara işkence eden karakterlerden biri Arnavut, biri Boşnak ve diğeri de Çerkeştir.

Akçasazın Ağaları I, II Anamalcı dizgeyle birlikte memleketin ekonomik ve siyasi alanına hakim olan serbest piyasa ekonomisi anlayışı, Çukurova'yı bir talan alanına çevirir. Silahlı olan ya da nüfuslu insanlar tanıyan herkes, Çukurova'da toprak sahibi olmaya çalışır. Ermenilerden kalan çiftliklere ve konaklara birçok insan yerleşir, birçok köylü silah zoruyla yaşadıkları yerleri ağalara teslim etmek zorunda kalır, insan sağlığını ve refahını hiçe sayarak yasadışı çeltikçilik yapılır, ağalar mafyalaşır ve eşkıyalarla işbirliği yaparlar, devleti yöneten siyasi parti ağalar tarafından ele geçirilir ve devlet yetkilileriyle işbirliği yapılarak yasadışı yollardan topraklar genişletilir. Akyollu ve Sarıoğlu aşiretine ait olan topraklara göz dikmiş olan ağalar, valiyi, kaymakamı, savcıyı ve hakimi ikna ederek iki aşireti topraklarından sürgün etmek isterler. Kurtboğa Ağa ve Hacı Ağa gibi karakterler savcıya terfi vaadinde bulunarak iki aşiretin topraklarını ele geçirmek isterler. Süleyman Sami de vali ve kaymakamla görüşerek iki aşiretin beyi aleyhine çeşitli söylemlerde bulunur. Ağalar, Sarıoğlu ve Akyollu aşiretlerinin arasında olan kan davasını bahane ederek hakimın sürgün kanununu yürürlüğe koymasını planlarlar.

2. Savaş

Bir Ada Hikayesi I, II, III, IV I. Dünya Savaşı'nda birçok farklı cephede savaşmış olan Osmanlı Devleti büyük kayıplar vermiştir. Anlatı boyunca karşımıza çıkan karakterlerin çoğu, Sarıkamış, Allahü Ekber Dağları ve Çanakkale cephelerinde savaşmışlardır. Savaşın neden olduğu yıkım ve acılar anlatı kişilerinin benliklerinde travmalar oluşmasına sebep olmuştur. Poyraz Musa, Hasan, Hançerli Efe, Nişancı Veli ve diğer birçok karakterin, savaş ortamının sebep olduğu ölümlerden, kırımlardan, yokluktan, sürgünlerden ve katliamlardan dolayı psikolojileri olumsuz yönde etkilenmiştir. Karakterlerin çoğunluğu sevdiklerini kaybetmiş, memleketlerinden sürgün edilmiş ve dehşet verici olaylara şahit olmuşlardır. Karınca Adası'na yerleşen mübadiller ve sürgünler, savaşın sebep olduğu ruhsal buhranları geride bırakmaya ve kendilerine yeni bir hayat kurmaya çalışmaktadırlar. Yunanistan ve Türkiye devletleri arasında imzalanan Mübadele Antlaşması'nın ardından coğrafyanın nüfus yapısı tamamen değişmiştir.

Kimsecik I, II, III Van, Süphan Dağı ve Nemrut Dağı tarafından çevrilmiş bir vilayettir. İsmail Ağa'nın doğmuş olduğu köy, Esrük Dağı'nın dibindeki bir gölün kıyısındadır. Kemal'in ailesinin Van'dan Adana'ya neden ve nasıl göç ettiğini kurgulayarak işlediği romanda, oldukça dramatik bir anlatı yer almaktadır. I. Dünya Savaşı sırasında Rus orduları Sarıkamış'tan Van'a doğru inmeye başlamışlardır ve aile doğup büyüdükleri toprakları terk etmek zorunda kalmışlardır. İşgal ordularının zulmünden kaçan aile bir buçuk yıl boyunca Adana'ya doğru göç etmiştir. Savaş ve göç sırasında birçok insan hayatını kaybetmiştir.

D. İlişkisel

Genel Bakış Kaleme almış olduğu bütün eserlerinde insan ve insani ilişkiler üzerinde durmuş olan yazar; aşk, arkadaşlık, aile ve şehvet gibi temaların üzerine sıklıkla eğilmiştir. Yazarın eserlerinde arkadaşlık, aşk ve aile gibi kavramların oldukça romantik nitelikler taşıdığını görmekteyiz. Fakat şehvet kavramına gelince yazar bu konuyu, zaman zaman insan psikolojisi açısından ele almış ve zaman zaman da onu aşk kavramının farklı bir yansıması olarak göstermiştir. Kemal'in yazınsal eserlerinde rol oynayan her karakter sosyal nitelikler taşımaktadır. Bundan dolayı ilişkisel açıdan eserlerinde birçok tema bulabilmek mümkündür.

1. Aile

Kimsecik I, II, III Anlatıyı oluşturan temel olay örgüsü İsmail Ağa ve ailesine odaklıdır. 1905 yılında yaşanan Sarıkamış faciasının ardından aile, Rus istilasından korkulduğu için Van'dan Çukurova'ya göç eder. İsmail Ağa annesini bir buçuk ay boyunca sırtında taşır. Gavur Dağları'na sığınmış olan aile bir buçuk yıl boyunca açlık ve yoklukla mücadele eder. Haşmet Bey'in yönlendirmesiyle Arif Bey'e giderler ve bir dağ köyüne iskan edilirler. Yolculuk sırasında Salman adını verdikleri bir çocuğu ölmek üzereyken bulurlar ve onu evlat edinirler. İsmail Ağa tanışmış olduğu insanlar ve kurduğu bağlantılar sayesinde zenginleşir. Salman'ı çok sever ve onu el üstünde tutar. Fakat Zero ve İsmail Ağa çiftinin Mustafa adını verdikleri bir çocuklarının olmasının ardından Salman ikinci planda kalır. Aile bir yandan Salman'ın haşarlıklarıyla uğraşırken diğer yandan köylülerin kıskançlığına maruz kalırlar. Anlatıyı oluşturan temel olaylar Yaşar Kemal ve ailesi tarafından bizzat yaşanmıştır. Fakat yazar yaşanmış olayları romanlaştırmış olduğu için eser, özkurmaca roman niteliği taşımaktadır.

Al Gözüm Seyreyle Salih Salih'in ailesindeki kadınlar, dokuma tezgahında yaparak elde ettikleri ürünler sayesinde ailenin geçimini sağlamaktadırlar. Aile üyeleri Salih'in tembelliğinden ve aylaklığından oldukça sıkılmışlardır. Onun yaşıtırları gibi bir işe girip çalışmasını istemekte dirler. Baba Osman Kaptan çalışmadığı gibi ailesinin kazandığı parayı içki, sigara ve kumar için harcamaktadır. Fakat daha sonra ailesini sömürdüğünü fark eden Osman Kaptan hatasını anlar ve bir işe girip çalışmak ister. Gerçek zamanda 1970'li yıllarda geçen anlatıda ailenin verdiği yaşam mücadelesi ve birlikteliği üzerinde durulur. Çeşitli sorunlarla karşılaşan aile bir arada kalmaya çalışmaktadır.

2. Aşk

Ağrıdağı Efsanesi Temellerini efsaneden almış olan anlatının ana teması Gülbahar'la Ahmet arasında geçen aşk hikayesidir. Ahmet, Ağrı'da çobanlık yapan bir dağlıdır. Gülbahar ise Beyazıt'ın paşası olan Mahmut Paşa'nın kızıdır. Böylesine iki ayrı toplumsal sınıfa mensup olan bireylerin bir

araya gelebilmesi oldukça güçtür. Ahmet zindana atıldıktan sonra bir gün kaval çalar. Gülbahar onu kaval çalarken duyar ve onu görüp aşık olur. İkili arasında imkansız bir aşk başlar. Sevgililer paşanın otoritesine, zulmüne ve sarayda onlara düşmanca bakan dalkavuklara karşı mücadele edip birbirlerine kavuşmaya çalışırlar. Gülbahar Ahmet'i zindandan kurtarabilmek için paşanın atını uzun uğraşlar sonucunda dağlılardan geri almayı başarır. Fakat Mahmut Paşa sözünden döndükten sonra Gülbahar zindancıbaşı olan Memo'ya yalvararak Ahmet'in kaçmasını sağlar. Uzun çabalar sonucunda sevgililer birbirlerine kavuşmayı başarır. Lakin yine de aşkları trajik bir şekilde son bulur.

Üç Anadolu Efsanesi Köroğlu'nun Meydana Çıkışı adlı hikayede işlenen ana temalardan biri aşktır. Bolu Beyi ve Koca Yusuf, henüz çocuk yaşlarda olan Ruşen Ali'yle Telli Nigar'ın gelecekte evlenmeleri konusunda sözleşmişlerdir. Fakat Koca Yusuf'un saraydan kovulmasının ardından beşik kurtmeleri birbirlerinden ayrı düşmüşlerdir. Telli Nigar daima Köroğlu'na sadık kalmış ve onun dönüp kendisini alıp götüreceği günü beklemiştir. *Karacaoğlan*: Saz ve söz ustası olan Karacaoğlan, yolculuğu sırasında bir obaya rastlar. Bir süre obayla birlikte yaşayan Karacaoğlan, oba beyinin kızı Elif'e aşık olur. Karacaoğlan; sesinin güzelliği, sözünün derinliği ve sazının ezgileriyle Elif'i kendisine aşık eder. Sevgililer evlenmek isterler. Fakat onların isteğinin gerçekleşebilmesi imkansızdır. Çünkü bir bey kızı ancak bir bey veya bey oğluyla evlenebilmektedir. Bey'in gaddarlığından bıkmış olan oba aşıklara sahip çıkarlar. Onları korurlar ve düşüncelerini yaparlar. *Alageyik*: Halil'le Zeynep birbirlerini çok sevmektedirler. Onların aşkı bütün Gökdere köylüleri için bir övünç kaynağıdır. Fakat Halil çoğu zaman, sevdiği kadın olan Zeynep'in yanında olmak yerine geyik avına gitmeyi tercih eder. Geyik avlamak Halil için bir tutkudur ve bundan ne yaparsa yapsın vazgeçemez. Sarıcalı köyünün ağası Karaca Ali, Gökdere köyünün pınarında karşılaştığı Zeynep'e aşık olur. Onun Halil'le nişanlı olduğunu öğrendiğinde Halil'i öldürmeye karar verir. Fakat daha sonra bundan vazgeçip Süleyman Koca aracılığıyla Zeynep'i ister. Gökdere köyünün yaşlıları, iki köy arasında barışı yeniden tesis etmek için onların evliliğini onaylarlar (...).

Bir Ada Hikayesi II, III, IV Musa Kazım Ağaefendi'nin kızı Zehra'yla, anlatının başkahramanı olan Poyraz Musa arasındaki aşk ilişkisi devam etmektedir. Fakat Girit'e geri döneceklerini düşünen Zehra Poyraz Musa'yı kaybetmekten korkmaktadır. Bir yandan Zehra'yla evlenmek isteyen Poyraz Musa diğer yandan Musa Kazım'ın Girit'e geri dönmesi için çalışmaktadır. Poyraz Musa aşık olduğu Zehra'yla saygı duyduğu Musa Kazım arasında bir seçim yapmakta zorlanır. Girit'e geri dönmek istemeyen Zehra'yla Nesibe, Musa Kazım'ı Melek Hatun'la evlendirmek isterler. Menekşelerin açtığı dönemde Melek Hatun Musa Kazım'a karşı beslediği duyguları dile getirir ve bunun üzerine sevgililer evlenirler. Musa Kazım kızlarına çeyiz sandıklarını açabileceklerini söyler. Artık Musa Kazım içine düşmüş olduğu buhranlı ruh halinden sıyrılmıştır. Zehra'yla Poyraz Musa evlenirler. Nesibe de Ali Hüseyin'le evlenir. Aşıkların birbirlerine kavuşmasıyla geçmişte yaşanan acıların sebep olmuş olduğu yaralar büyük ölçüde sarılmış olur.

3. Arkadaşlık

Bir Ada Hikayesi II, III, IV Karınca Adası'na yerleşen mübadiller, organik bir şekilde paylaşmaya ve dayanışmaya dayalı bir düzen oluştururlar. Adaya yerleşen her karakter becerilerine ve isteğine göre görevlendirilir. Ada halkının refahı ve huzuru için adil bir işbölümü yapılmaya çalışılır. Poyraz Musa, Vasili, Lena, Nişancı Veli, Baytar Cemil, Kadri Kaptan ve Melek Hatun, adaya yeni gelen insanlara yardımcı olurlar ve onlara ne yapmaları gerektiği konusunda yol gösterirler. Koşulların oldukça zorlayıcı olduğu vapur seyahatleriyle adaya gelen mübadillerin durumu oldukça kötüdür. Adaya daha önceden yerleşmiş olan karakterler, onların adada yeni bir hayat kurmaları ve mutlu olmaları için ellerinden geleni yapmaya çalışırlar. Adadaki evler ihtiyaca göre paylaşılır ve erkeklerin tutmuş oldukları balıklar bütün adalılar arasında paylaşılır. Genellikle yemekler hep beraber yenilir. Ada halkı, huzur ve mutluluk ortamının sağlanması için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaktadır.

Kimsecik II, III Ölüm korkusu yaşayan Mustafa, kendisi gibi çocuk karakterlerle birlikte zaman geçirecek korkudan uzaklaşmaya çalışmaktadır. Kuş Memet, Nuri, Aho ve Haydar gibi çocuk karakterlerle acılarını ve korkularını paylaşır. Kendi yaşadığı korkuyu çocuklara aşılayan Mustafa onlarla birlikte Düldül Dağı'nın ardına gitmeyi hayal etmektedir. Masalsi bir diyara göç ederek bütün sorunlarından kurtulacağına inanmaktadır. Kuş Memet Mustafa'nın en sadık yardımcısı ve arkadaşıdır. Kuş Memet Mustafa'nın yaşadığı korkuları, acıları, mutlulukları ve mutsuzlukları paylaşır. Mustafa'nın gördüğü sanrılara ve hayallere ortak olur. Bunların haricinde Kocabaş ve ak kuş da Mustafa'nın yaşadığı korkularla yüzleşmesinde önemli görevler alırlar.

Binboğalar Efsanesi Yörüklerle iskan zorunluluğu getirilmesiyle birlikte Karaçullu obası, Çukurova'da kışlak edinmeye yeltendikleri her yerden kovulur. Obada yer alan birçok kişi çeşitli fedakarlıklar yaparak yerleşecek bir yer bulmaya çalışır. Obalılar sahip oldukları eşyaları satarlar ve çeşitli fikirler üreterek sorunlarına çözüm bulmaya çalışırlar. Haydar Usta otuz yıl boyunca üzerinde çalıştığı kılıcı bir beye hediye ederek arazi alabileceğine inanır fakat çaldığı her kapı yüzüne kapatılır. Obalılar bütün zorluklara karşı bütün olmaya, birlikte mücadele vermeye çalışırlar. Ellerindeki her şeyi başkalarıyla paylaşmaktan çekinmeyen obalılar, içine düşmüş oldukları çaresizlik sebebiyle zamanla tamamen dağılır. Çoğu karakter ölür ve hayatta kalanlar kendi başlarının çaresine bakmaya çalışırlar.

4. Şehvet

Deniz Küstü Polislerden kaçan Zeynel, balık tutan Dursun Kemal'le tanışır. Dursun Kemal annesinin çok güzel palamut yahnisi yaptığını söyleyerek Zeynel'i evlerine davet eder. Dursun Kemal'in annesi Zühre Paşalı eşini evden kovmuştur ve eşi bir süredir eve hiç gelmemiştir. Zeynel, Dursun Kemal'le birlikte eve gelir. Zühre Paşalı'nın geniş kalçalarını ve göğüslerini gören Zeynel cinsel dürtülerine hakim olamaz ve tahrik olur. Zeynel'e devamlı işve yapan Zühre, onun tahrik olduğunu görünce titremeye ve terlemeye başlar. Anlatı boyunca ikili her karşılaşmalarında cinsel ilişkiye girerler. "Kadın tuttu onu üstüne çekti : "Öyle değil, orası değil," diye inledi. "Orası değil, orası orası orası... Değil, dur, burası... " Oh, dedi Zeynel ve kadın girdi, kenetlendi. Kendinden geçti, geçer gibi oldu, aradan çok süre geçti. Kadın etinde, memelerinde, ıslaklığında, sürünmesinde, girmesinde yitti gitti, yok oldu, kendine geliyordu, usul usul esen kokuda, birbirine karışmış ıpslak terde, yoğun, ter gibi cıvıymış kokuda...". Selim Balıkçı da çoğu zaman, sarışın hemşirenin iri göğüslerini ve kokusunu hayal eder.

Ölmez Otu Yalaklıların cinsel eğilimleri ve eylemleri anlatı boyunca üzerinde durulan en önemli konulardan bir tanesidir. Serinin önceki ciltlerinde tecavüze uğramış olduğunu öğrendiğimiz Kır İsmail'in kızı Muhtar Sefer'le evlenmiştir. Fakat onunla evlenmiş olmasına rağmen gizlice Yalaklı olan birçok erkekle cinsel ilişkiye girmiştir. Yalaklı erkekler arasında cinsel ilişkiye girmediği neredeyse kimse kalmamıştır. Başlangıçta başına gelen felaketten dolayı utangaç ve çekimser bir karaktere sahip olan Kır İsmail'in kızı, içindeki duyguları bastırmayı bir kenara bırakmış ve şehvet duygusunun yaratmış olduğu kendinden geçme haline kendisini kaptırmıştır. Delice Bekir'in karısı için nefomani hastası olduğu söylenebilir. Cinsel dürtülerini dizginleyemeyen ve aşırı derece cinsel ilişki kurma isteği duyan kadın karakter, karşısına çıkan her erkekle cinsel ilişkiye girme isteği duyar. Bir erkekle en fazla bir ya da iki defa ilişkiye girdikten sonra başka bir erkeğe yönelir. Karakterlerden bazıları hayatın bunaltıcı gerçekliğinden kaçmak isteği ya da hayatta kalma dürtüsüyle cinsel ilişkiye girerler. Fakat Delice Bekir'in karısı, hastalıklı ve aşırı bir şehvet duygusuna sahiptir.

Kimsecik I, III Anlatı boyunca üzerinde en çok durulan konulardan biri, Salman'ın al tayla yaşamış olduğu sapkın ilişkidir. Küçüklüğünde yaşamış olduğu travmalar ve kimsesizliğinden dolayı Salman, al tayla derin bir duygusal bağ kurmuştur. Mustafa Salman'ı al tayı cinsel olarak istismar ederken defalarca gözetlemiştir. Bundan dolayı Mustafa, Salman'la al tay arasındaki ilişki üzerine derin düşüncelere kapılmıştır. Onların cinsel birleşmelerine tanık olan Mustafa da şehvet duygusuna kapılarak tahrik olur. Al tay da Salman'ın ona yaptıklarından hoşlanıyor gibi görünmektedir. Zoofilik eğilimler gösteren Salman, duygusal boşluğunu al tayla gideriyor gibidir. Al taya kötü davranmaz ve onun satılmasından büyük bir üzüntü duyar. Al tayın satılmasının ardından şehvet duygusunu Dal Emine'ye yönlendiren Salman, onunla düzenli olarak cinsel ilişkiye girmeye başlar. Şehvet duygusunun ve libidonun insan davranışlarındaki farklı tezahürleri eser boyunca ele alınır.

E. Arama

Genel Bakış Yazınsal bir yapıt olarak romanda çeşitli görevleri olan veya rol oynayan her anlatı kişisi, farkı beklentilerin ve özlemlerin giderilmesini amaçlamaktadır. Kemal'in kaleme almış olduğu çoğu yazınsal eserde de rol oynayan karakterler, belirli arayışlar içinde olan eyleyenlerdir. Yaşamlarında çeşitli sorunlarla karşılaşmış olan anlatı kişileri, bu sorunlardan kurtulmanın ya da amaçlarının önündeki engelleri kaldırmanın yollarını aramaktadırlar. Sorunlarıyla başa çıkamayan çoğu karakter hayal dünyalarına, düşlerine, inançlarına ve mitlere sığınmaktadır. Yazarın neredeyse bütün yazınsal yapıtlarında bu ve buna benzer temalar görülmektedir.

1. Arayış

Dağın Öte Yüzü I, II, III Yalaklılar karşılaşmış oldukları her zorlukta ve engelde bir ermiş yaratırlar. Taşbaşıoğlu'nun onları bütün sorunlardan kurtaracağını, hastalara şifa dağıtacağını, dertlilere deva olacağını, bolluk getireceğini ve refaha kavuşturacağını inanırlar. Yaşamın ağır koşullarıyla ve bunaltıcı gerçekliğiyle mücadele etmeye çalışan Yalaklılar, sahte mitlerin ardına sığınarak yalandan da olsa kendilerini rahatlatırlar. Yalaklılar bütün umutlarını ve gelecek beklentilerini Taşbaşıoğlu'na bağlarlar. Fakat refaha ve huzura kavuştuktan sonra hiç kimse onu umursamaz. Daima Yalaklılar için iyi şeyler yapmayı istemiş olan Taşbaşıoğlu, zaman içinde kendisinin gerçek bir ermiş olduğuna inanmıştır fakat köylülerin bahsettiği mucizelerin neredeyse hiçbirini kendi gözleriyle görmemiştir. Anlatıda çeşitli noksanlıkları, sorunları ve yardıma ihtiyacı olan her karakter Taşbaşıoğlu'na inanmaktadır. Fakat onlar için Taşbaşıoğlu, hayatın zorluklarına karşı sığındıkları son kaleden başka bir şey değildir. Taşbaşıoğlu umudu, müşkül durumda olan karakterler için güçlüdür fakat gerçekte bu umut oldukça kırılığandır.

Kimsecik I, II, III Salman tarafından öldürülebilecek olmanın korkusuyla yaşayan Mustafa, bu korkudan kurtulabilmenin ya da onunla yüzleşmenin yollarını arar. En doğal insani içgüdü olan kaçma dürtüsüne kapılan Mustafa Düldül Dağı'nın ardındaki masalsi diyara göç ederek bütün sorunlarından kurtulabileceğine inanmaktadır. Fakat çoğu zaman onun korkularıyla yüzleşmeye çalıştığı da görülür. Babasının yadigarı olan tabancayı kuşanan Mustafa'da özgüven oluşur. Çocukların girmeye korktuğu mağaraya neredeyse bütün kurşunlarını sıkır. Babasının tabancasını kuşanmış olan Mustafa güvende olduğuna inanır. Bunun haricinde Kocabaş ve ak kuş da Mustafa'ya güven verir. Kocabaş'ın sevgisi ve sadakati, ak kuşunsa mucizevi güçleri ona kendisine güvenmesini sağlar. Ancak her şeye rağmen Mustafa, korkularından tam olarak kurtulmayı başaramaz. Anlatının sonunda Düldül Dağı'nın ardına kaçır ve bir daha geri dönmez.

Bir Ada Hikayesi I, II, III, IV Karınca Adası'na yerleşmiş olan her karakterin ortak bir geçmişi vardır ve her biri birçok ortak özelliğe sahiptir. Zorunlu göç kapsamında Yunanistan'dan göç eden mübadiller olduğu gibi, I. Dünya Savaşı'yla Kurtuluş Savaşı'nın ardından memleketlerinden sürgün edilmiş ya da kaçmak zorunda kalmış Doğulular da vardır. Nişancı Veli, savaş döneminde oğullarını kaybetmiş ve künyelerinin köye geldiğini öğrenen eşi Sultan köye dönmüştür. Nişancı Veli adada yeni bir hayat kurmak ister ve eşiyle oğullarının geri dönmelerini beklemektedir. Sarıkamış Cephesi'nde savaşın kaybedilmesinin ardından Baytar Cemil'in ailesi Van'ı terk etmiştir. Savaştan dönen Baytar Cemil, ailesini gidebilecekleri her yerde aramış fakat onları hiçbir yerde bulamamıştır. Karınca Adası'na yerleşmiş olan karakter bir gün onlara yeniden kavuşmayı ümit etmektedir. Urfa'da Fransızlara karşı savaştıktan sonra bir çeteye katılıp Yezidileri ve Arapları öldürmeye başlamış olan Poyraz Musa, bir Bedevi Emirinin kardeşini öldürdükten sonra Emir Sultan'ın yanına sığınmıştır. Emir Sultan'dan önemli hayat dersleri alan Poyraz Musa, yaptığı hataların farkına varmış ve Karınca Adası'nda yeni bir hayat kurmaya karar vermiştir. Fakat Bedevi Emirinin tetikçileri onun peşini bırakmamaktadırlar. Kerim adındaki bir tetikçi, Poyraz Musa'yı adada bulur. O günden sonra Poyraz Musa devamlı olarak ölüm korkusu yaşar. Kendisini rahatlatmak için, kurduğu hayallere sığınır. Bir asker kaçağı olan Hasan, adalılar tarafından askerlik şubesine götürülüp idam edileceği düşüncesini takıntı haline getirmiştir. Sarıkamış'ta şahit olduğu trajik olaylar onu derinden etkilemiştir. Kaçaklık dönemi sırasında bir Gürcü köyünde tanışmış olduğu Fadime'ye kavuşmanın hayalini kurar. Anlatıdaki her karakter gittikleri her yere geçmişlerini de götürür. Bu durum onların devamlı olarak kendilerini sorgulamalarına neden olur.

F. Psikolojik

Genel Bakış Aydın bir kişilik olan yazar tarafından oluşturulan her anlatı kişisi, toplumun ve öznenin eytişimsel sentezinden oluşur. Gazetecilik mesleği sayesinde birçok insanla röportaj yapmış olan Kemal de yaşamış olduğu tecrübelerden ve yapmış olduğu gözlemlerden yola çıkarak Anadolu toplumunun karakterlerini oluşturmaya gayret göstermiştir. Yazarın eserlerinde insan psikolojisiyle ilgili birçok tema bulmak mümkündür. Dostoyevski ve Gogol gibi Rus edebiyatının öncülerinden oldukça etkilenmiş olan Kemal, kaleme almış olduğu bütün eserlerinde bilhassa insan psikolojisi üzerine eğilmiştir.

1. Hüzün

Binboğalar Efsanesi Karaçulluların vermiş olduğu yaşam mücadelesi oldukça hüzünlüdür. Geleneklerini ve insani değerlerini yaşatmak isteyen obalılar gittikleri her yerde düşman muamelesi görürler. Haydar Usta yapmış olduğu kılıca kimsenin rağbet göstermemesi sonucunda insanlığın bütün değerlerinin yittiğine ve bir zulüm çağına başlamış olduğuna kanaat getirir. Oldukça saf ve samimi

kişilik yapıları olan Yörükler, gittikleri hiçbir yerde kabul görmezler. Obanın tertemiz kızları hiç uğruna yaşamlarını yitirir ve Yörükler adını vermiş oldukları coğrafyalarda birer yabancı konumuna düşerler. Obalıların yaşamış olduğu trajedi Ceren ve Haydar Usta karakterleri aracılığıyla en yoğun şekilde okura yansıtılır. “Demek her şey değişiyor, bitiyor, yerine yepyeni bir şeyler, anlamadığımız, bilmediğimiz bir zulüm geliyor, diye düşündü Haydar Usta. Demek ölen ölüyor. Bizi ölümden hiç kimse kurtaramayacak demek”.

İnce Memed I, II, III, IV Ağaların toprak sahibi olma hırsı yüzünden birçok masum insan korkunç bedeller ödemeye mahkum olur. Birçok insan haksızlığa uğrar, işkence görür, hapse atılır ve taciz edilir. Hürü Ana her şeyden çok sevdiği eşi Durmuş Ali'yi kaybeder. İnce Memed sevgilisi Hatçe'yi ve annesi Döne'yi kaybetmiştir. Seyran ise nişanlısı Aziz'i kaybetmiş ve o günden sonra yüzü bir daha hiç gülmemiştir. Yobazoğlu Hasan'ın evi yakılır ve sürgün edilir. Ferhat Hoca ve Yobazoğlu Hasan haksızlığa uğrayarak hapse atılmışlardır. Devamlı olarak acı çeken ve haksızlığa uğrayan kesim, emeğiyle yaşamını idame ettirmeye çalışan toprağa bağlı köylülerdir. Zenginlerin kurmuş olduğu düzene başkaldıran herkes, yapmış oldukları eylemlerin bedelini korkunç bir şekilde öder.

Üç Anadolu Efsanesi Karacaoğlan: Küçükhalioğlu'nun yeğeni Halil, Elif'i etkilemeye çalışır ve onu sürekli rahatsız eder. Elif Halil'den kurtulabilmek için bir gece birbirlerine dokunmadan onun yanında yatmasına izin verir. Daha sonra Elif yaptığına pişman olur ve olay bütün obalılar tarafından duyulur. Deli Hüseyin'in eşi eline aldığı bir taşla Halil'in kafasını parçalar. Küçükhalioğlu durumu öğrendiğinde utancından yeğeninin ölüsünü köpeklerin önüne attırır. Karacaoğlan kayıplara karışır. Elif yıllar boyunca, onun türkülerinden başka, onunla ilgili bir haber alamaz. En sonunda bir çerçici Karacaoğlan'ı bulur ve ona Elif'in ölmek üzere olduğunu haber verir. Karacaoğlan obaya geri döner. Fakat Elif çoktan ölmüştür ve mezarına bir dut ağacı dikilmiştir. O günden sonra Karacaoğlan aşıklığı bırakır. *Alageyik:* Halil, nişanlısını elinden almaya çalışan Karaca Ali'yi, içine düştüğü kuşatmayı yardıktan sonra vurarak öldürür. Başına gelen bütün felaketlerden sorumlu tuttuğu geyikle karşılaşır. Halil geyiğin yavrusunu vurmuştur. Halil, anne geyiği de vurur. Can çekişen geyik Halil'i teper ve onun uçurumdan aşağıya yuvarlanmasına sebep olur. Sabah vakitlerinde Halil'in ölmek üzere olduğunu gören Zeynep kendisini uçurumdan aşağıya atar. Halil de uçurumdan düşerek hayatını kaybeder.

2. Korku

Kimsecik I, II, III Salman tarafından öldürüleceği düşüncesini takıntı haline getirmiş olan Mustafa, yaşadığı sinirsel travmalar yüzünden sürekli olarak sanrılar, kabuslar ve hayaller görmeye başlar. Yaşamış olduğu stres yüzünden uzak diyarlara göç etmeyi takıntı haline getirmiştir. Yaşamış olduğu korku Mustafa'nın bütün davranışlarını, tutumunu ve yaşam düzenini etkiler. Salman'dan ve ölüm korkusundan kurtulabilmek için her yola başvurur.

Tek Kanatlı Kuş Yokuşlu kasabasına posta müdürü olarak tayin edilmiş olan Remiz Bey, eşi Melek Hanım'la birlikte incekleri tren istasyonuna varmışlardır. Yeni yerlere gitmekten ve yeni insanlarla tanışmaktan daima huzursuz olmuş olan Remzi Bey, yine tedirgindir. Geldikleri vilayette karşılaştıkları her insan onlara Yokuşlu'ya gitmemeleri gerektiklerini ve artık orada hiç kimsenin yaşamadığını söylerler. Hiç kimsenin yaşamadığı bir kasabaya neden tayin edilmiş olduğunu merak eden Remzi Bey, orayı görmek ister. Çiftin kasaba yakınlarında tanıştığı her karakter onları Yokuşlu'ya gitmemeleri konusunda uyarır. Anlatıda, yaşadıkları korku yüzünden mantıklı düşünme yetilerini kaybeden karakterlerin kaderciliğe teslim olup sürü psikolojisiyle hareket etmeleri işlenir. Karakterlerin kasabaya gitmemeleri için mantıklı hiçbir sebepleri yoktur. Fakat kasabayla ilgili çıkmış olan söylentiler onların elini ve kolunu bağlar. Remzi Bey her ne kadar kasabaya gidip bakmak istese de diğer karakterler ona sürekli engel olurlar.

Bir Ada Hikayesi I, II, III, IV Savaşın ardından bir çeteye katılan Poyraz Musa, öldürdüğü Yezidilerin ve Arapların mallarını çalmıştır. Bir Bedevi Emirinin kardeşini öldürmesi üzerine Emir Selahaddin Sultan'ın yanına sığınır. Emir Sultan Poyraz Musa'ya önemli hayat dersleri verir ve Yezidilerin kutsal inançlarını anlatır. Yapılan savaşların beyhudeliğini ve insan öldürmenin aşağılıklığını Poyraz Musa'ya anlatır. Poyraz Musa Emir Sultan'ın öğütlerinin ardından çetecilik dönemlerinde işlediği suçlardan pişmanlık duyar. Adını değiştirip Karınca Adası'na yerleşerek kendisine yeni bir hayat kurmak ister.

3. Ötekileşme

Kuşlar da Gitti Modern çağlarda insanların yaşamış olduğu en başat sıkıntı üretilen meta karşısında değersizleşmeleridir. Semih, Süleyman ve Hayri üçlüsü yakaladıkları kuşların insanlar tarafından “azat buzat” edilmesini istemektedirler. Onlara işkence ediyor olmaktan memnun değildirler. Geçmişte insanların çok daha vicdanlı olduğu ve tutsak olan kuşlarla küçük çocuklara acındığı üzerinde durulur. Lakin zaman geçtikçe insanlar hissizleşmiş ve duyarsızlaşmışlardır. Anlatıdaki temsili toplum insani değerlerden her geçen gün uzaklaşmış ve doğasına yabancılaşmıştır. Eserde yer alan çocuk karakterler İstanbulluların vicdansızlığı ve duyarsızlığı karşısında sürekli olarak onlara lanet okumaktadırlar. İnsanların zaman içinde bireyselleşmesi ve onların aşırı usçu tutumları anlatı aracılığıyla eleştirilir. Çoşumculuk akımının felsefesinden de kaynaklı olarak yazarın geçmişe özlem duyduğu da söylenebilir.

Allahın Askerleri Kemal’in sokak çocuklarıyla yapmış olduğu röportajlardan oluşan yapıt, sekiz röportaj – hikayeden oluşmaktadır. Çeşitli nedenlerden dolayı ailelerinden kopmuş olan çocuklar, kimsesizliklerinden dolayı toplum tarafından dışlanmış ve görmezlikten gelinmişlerdir. Kısacık hayatları süresince büyük badireler atlattığı çocuklar, kendilerinden yaşça oldukça büyük insanların kişilik özelliklerini edinmişlerdir. Yaşadıkları hayat biçimi ve başkalarının onlara yönelik olan bakış açısı, çocukları katılaştırmış ve güçlendirmiştir. Neredeyse doğumlarından itibaren yaşadıkları hayat biçiminden koparılmalrı ve değişimleri oldukça zor gibi görünmektedir.

Bir Ada Hikayesi I, II, III, IV Uzun savaş döneminin ardından Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyeti devletleri arasında imzalanan Mübadele Antlaşması’yla, Türkiye’de yaşayan Hristiyan Rumlar Yunanistan’a, Yunanistan’da yaşayan Müslüman Türkler de Türkiye’ye göç etmek zorunda kalırlar. Karınca Adası’nda yaşayan Rumlar savaşın ardından ötekileşirler ve istenmeyen kişiler haline gelirler. Fakat ötekileşme durumu halkların dünya görüşlerinden kaynaklanmaktan ziyade iki devletin almış olduğu karardan kaynaklanmaktadır. Zorunlu göç kapsamına giren Rumlar binlerce yıldır yaşadıkları toprakları, evleri ve arazileri terk edip Yunanistan’a gitmek zorunda kalırlar. Onların mallarını ve mülklerini fırsatçı yerleşimciler ucuz fiyattan satın almak isterler ya da üst makamlara rüşvet vererek terk edilen yerleri kendi üzerlerine devrettirirler. Terk edilen topraklar fırsatçı siyasiler için yeni birer rant kapısına dönüşür. Poyraz Musa, çeşitli makamlarda bulunan memurlara rüşvet vererek Karınca Adası’nda bir eve ve yel değirmenine sahip olur.

4. Yabancılaşma

Kuşlar da Gitti İstanbul şehri kentleşmeyle birlikte içinde bulundurduğu birçok doğal zenginliği ve biyolojik çeşitliliği kaybetmeye başlamıştır. Yaşar Kemal’de olduğu gibi Jean-Jacques Rousseau da insanlığın medeni gelişiminin kendisine yeni zincirler bağlamaktan ibaret olduğu görüşündedir. İstanbul’da her geçen gün artan çarpık ve plansız yapılaşma doğayı tahrip etmiş ve kuşların bile gitmesine sebep olmuştur. İnsanlar günden güne doğasına yabancılaşmaya ve mekanikleşmeye başlamıştır.

Deniz Küstü Anadolu’nun çeşitli vilayetlerinden büyük umutlarla İstanbul’a gelmiş olan insanlar ciddi bir yaşam mücadelesi vermektedirler. İşportacılar, satıcılar ve kaçakçılar şehrin her yanına dolmuşlardır. Şehir halkının yozlaşması ve yabancılaşması İstanbul’un tabiatına da olumsuz bir şekilde yansımıştır. Şehrin bütün pisliği Haliç’e akmaktadır ve Haliç, pis kokular yayan bir bataklığa dönüşmüştür. Yunus yağı ticaretinin büyük kazanç sağladığını duyan insanlar memleketin her yerinden İstanbul’a akın ederek Yunus avlamaya başlamışlardır. Kısa sürede Marmara Denizi’ndeki Yunusların kökü kurutulur ve şehrin her yanı ağır bir şekilde balık yağı kokmaya başlar. Aşırı avlanma denizdeki balıkları yok olma aşamasına getirir. Bunun yanında İstanbul’a gelen birçok insan yasa dışı işler yaparak ciddi servet elde ederler. Silah, eroin ve esrar kaçakçılığı, arsa satın alma mücadelesi, mafyacılık, hayat kadınlığı, hırsızlık ve aşırı avlanma şehri yaşanmaz hale getirir. İstanbul’a hakim olan siyasal ve iktisadi anlayışın getirmiş olduğu yozlaşmadan ve yabancılaşmadan herkes nasibini alır.

Akçasazın Ağaları II “(...)bu dünya öyle bir dünya oldu ki paran yoksa kardeşin bile yüzüne bakmıyor. Sen de görüyorsun, hem de gözlerinle. Senin adamların bile sana eskisi kadar bağlı değiller. Baba, bu yüzyıl ekonomi yüzyılıdır. Bu yüzyılda tek hakim güç ekonomidir. Gerisi lafı güzafır”. Marks’a göre, Antik Yunan’da olduğu gibi, toplumların site devletleri halinde yaşadığı dönemlerde insanlar dünyayla daha barışıklardır ve bütünleşmişlerdir. İnsanın emeğiyle oluşturduğu nesnelere üzerindeki yaratıcılığı sanayi devrimiyle birlikte yok olmuş ve insan emeğine yabancılaşmıştır. Kemal’e göre değişen düzenle birlikte doğa da değişir. Geçmişte Çukurova’nın simgesi kartalken artık sivrisinek olmuştur. Çünkü değerlerini tamamen yitirmiş, kutsalsızlaşmış

insanlık, doğasına ve kendisine yabancılaşmıştır. Daha fazla toprak elde edebilmek için hiçbir kural ve değer tanımayan ağalar, yerel halkın düzenini ve kimyasını bozmuşlardır. Dolayısıyla Yusuf, içinde bulunduğu durumdan kurtulmak için hiç gitmediği ve sadece hayal ettiği Adana'ya gitmek ister. Adana Yusuf için hayali bir diyardır. Ağalar, insan emeğini sömürmekten ve kendi çıkarları için doğayı tahrip etmekten çekinmezler.

5. Umut

Sarı Sıcak Eserin kaleme alınmış olduğu 1950'li yıllarda toplumcu gerçekçilik yazınsal akımı ciddi derecede güç kazanmıştır. Yapıtta yer alan hikayelerin bu akımın ilkeleri rehberliğinde kaleme alındığı oldukça açık bir şekilde görünmektedir. Kemal'in yazınsal anlayışının ilk izdüşümleri *Sarı Sıcak* adlı eserde ortaya çıkmıştır. Neredeyse her yapıtında olduğu gibi, insan-doğa çatışmasını bu eserinde de görmektediriz. Anlatılarda rol oynayan karakterler umutsuzluktan umut yaratmaya çalışmaktadırlar.

Ortadirek Her güz döneminde Çukurova'ya doğru uzun ve zorlu bir yolculuğa çıkan Yalıklılara, dayanma ve mücadele etme gücü veren yegane güç inançlarıdır. Atın ölümünden sonra Ziyaret Ağacı'nın altında dinlenen Uzun Ali, Çukurova'ya zamanında ulaşabilmek ve çocuklarının aç kalmamalarını sağlamak için namaz kılar. Bundan sonra da düzenli olarak namaza başlayacağını söyler. Meryemce de, Çukurova'ya ulaşmayı başardığı takdirde ağacın altında adak adamaya söz verir. Fiziksel olarak yürüyecek gücü olmayan ve kendisinden genç olan aile bireylerine yetişemeyen Meryemce, her yalnız kalışında korkar. Korkunun baskın geldiği zamanlarda sürmeli gözlü olarak tasvir ettiği tanrıya yakarır. Ormanda yaşadığına inanılan periden ve Ziyaret Ağacı'ndan yardım ister. Aile bireyleri için Çukurova'ya ulaşabilmek ve geçimlerini sağlayabilecek kadar pamuk toplamak oldukça önemlidir. Tabiatın ve hayat şartlarının zorluklarıyla baş edebilmek için inançlarına sıkı sıkıya sarılmaya çalışırlar.

Hüyükteki Nar Ağacı Karakterler geleneklerine, göreneklerine ve inançlarına oldukça bağlılardır. Ağaçlıklı köye giden dağlılar köylü bir kadından, ak hüyükteki nar ağacını öğrenirler ve bu ağacın her derde deva olduğuna inanılır. Nar ağacı Kırklar tarafından dikilmiş ve kutsanmıştır. Söz konusu edilen ağaç, Hz. Ali'nin atının ayak izinin olduğuna inanılan Döldül Dağı'na oldukça yakındır. İş bulabilmek ve Yusuf'u iyileştirmek için nar ağacı aranır. Dağlılar, ağaç sayesinde bütün dertlerinden kurtulabileceklerine inanırlar.

ANLATI KİŞİLERİ

İçindekiler

ROMANLAR

Açık (*Anlatıcı – Haydar Usta – İnce Memed, Kaymakam Fikret Irmaklı, Poyraz Musa*)

Kapalı (*Büyükana – Remzi Efendi – Memet Çocuk*)

Sosyal (*İsmail Ağa – Nişancı Veli – Koca Osman*)

Asosyal (*Dilber Hatun – Salman – Kavlakzade Hacı Remzi*)

Vicdanlı (*Çakırcalı Memed Efe – Kırmızı Sakallı Topal Karınca – Memet Taşbaşoğlu*)

Vicdansız (*Arif Saim Bey – Mahmut Paşa – Bolu Beyi*)

Duygusal (*Selim Balıkçı – Mustafa – Karakız Hatun*)

Mantıklı (*Melek Tavdemir – Hürü Ana – Emir Selahaddin Sultan*)

ÖYKÜLER

Kapalı (*Osman*)

Sosyal (*Osman Çocuk – İsmail*)

ROMANLAR

Genel Bakış Yazarın kaleme almış olduğu yazınsal eserlerde rol oynayan anlatı kişileri, Costa ve McCrea'nın tanımladığı *Beş Faktör Kişilik Modeli* çerçevesinde incelenmişlerdir. Oluşturulan kuram çerçevesinde bireyler; Dışadönüklük, Özdenetim, Deneyime Açıklık, Uyumluluk, Nevrotizm boyutlarında analiz edilir. Bireyde bu boyutlar farklı ölçülerde ve farklı kombinasyonlarda

gözlemlenebilirler. Anlatı kişilerini tam olarak belirli bir kategoriye yerleştirmek oldukça zor olsa da, anlatıdaki işlevlerinden ve eylemlerinden hareketle bazı boyutlara daha fazla yakınlık göstermektedirler. Aşağıda üzerinde durulmuş olan anlatı kişileri bu boyutlara en çok yakınlık gösteren karakterlerdir.

Açık (Anlatıcı – Haydar Usta – İnce Memed, Kaymakam Fikret Irmaklı, Poyraz Musa)

Anlatıcı (Kuşlar da Gitti) Sosyal, Vicdanlı, Duygusal/Mantıklı

Florya düzlüğünde kuş yakalayan çocuklarla yakından ilgilenen anlatı kişisi hakkında neredeyse hiçbir şahsi bilgi yoktur. Fakat bütün anlatı onun bakış açısı ve düşünceleri aracılığıyla okura aktarılır. Çocukların sorunlarına çözüm bulmak için çeşitli yollara başvurur. Onlara para verir ve bazı arkadaşlarıyla onları tanıştırır. Anlatıcı anlatı boyunca daha çok bir gözlemci konumundadır. Kendisiyle ilgili herhangi bir bilgi verilmemiş olsa da onun yazarı temsil ettiği birçok niteliğiyle anlaşılmaktadır. Kişilik özellikleri olarak anlatıcı; duyarlı, bilinçli, meraklı, maceracı, canlı, hayalperest, soyut, liberal, vicdanlı, melankolik, endişeli, karamsar ve sorumlu bir karakterdir.

Haydar Usta (Binboğalar Efsanesi) Sosyal, Vicdanlı, Mantıklı

Karaçullu obasının en yaşlı ve en saygın karakteri olarak Demirciler Ocağı'nın son temsilcisidir. Atalarından yadigar kalmış olan destansı kılıcın üzerinde otuz yılı aşkın bir süre çalışmış olan Haydar Usta, obasına bir kışlak bulabilmek için Çukurova'nın Yörük beylerine bu kılıcı hediye etmeyi amaçlamaktadır. Hayatını söz konusu kılıcı yapmak için harcamış olan Haydar Usta kılıcın karşılığında bir beyden ya da İsmet Paşa'dan kışlak alabileceğini düşünmektedir. Obasının kurtuluşunu tamamen bu kılıca bağlamış ve soydaşlarını yaşatmak için bütün umutlarını kılıca bağlamıştır. Yaşadığı devrin insanlarını ve gerçekleşmekte olan siyasi değişimi anlamlandırmakta zorluk çeken Haydar Usta, Türkmen Yörüklerinin masalsi hayatlar yaşadıkları dönemlere özlem duyar. Kişilik özellikleri olarak Haydar Usta; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, yaratıcı, maceracı, canlı, hayalperest, dostane, yardımsever, nazik, cömert, güvenilir, hoşgörülü, sadık, dürüst, sosyal, sorumlu, kararlı, bilge, sitemkar, umutlu/karamsar, sakin/sinirli ve cesur bir karakterdir.

İnce Memed (İnce Memed I, II, III, IV) Sosyal, Vicdanlı, Mantıklı

Anlatının başkahramanı küçük yaşta babasını kaybetmiş ve dul annesiyle birlikte Değirmenoluk Köyü'nde yaşamaktadır. Abdi Ağa'nın tarlalarını ekip biçerek geçimlerini sağlarlar fakat Memed, ağanın zulmünden bir türlü kurtulamaz. Çakırdikenli tarlalarda çalışan ve Abdi Ağa'dan sürekli dayak yiyen Memed'in en çok istediği şey sevgilisi Hatçe'yle birlikte köyü terk etmektir. Hatçe'nin Abdi Ağa'nın yeğeniyle nişanlandığını öğrenen Memed sevgilisini kasabaya kaçırmak ister. Fakat izleri takip edilip yakalanınca Abdi Ağa'yı ve yeğenini vurur. Hapse girmek istemeyen Memed, Süleyman aracılığıyla Deli Durdu'nun çetesine katılır. Fakat Deli Durdu'nun da zulmüne katlanamayan Memed Cabbar'la birlikte ondan ayrılır ve kendi çetesini kurar. Memed Abdi Ağa'dan Hatçe'nin ve annesinin intikamını almak için yanıp tutuşur. Kişilik özellikleri açısından İnce Memed; duyarlı, bilinçli, cesur, vicdanlı, paylaşımcı, yardımsever, tokgözlü, güdümlü, maceracı, canlı, dostane, nazik, güvenilir, sorumlu, ciddi, planlı, dikkatli, kararlı ve umutlu bir karakterdir.

Kaymakam Fikret Irmaklı (Teneke) Sosyal, Vicdanlı, Mantıklı

Mektebi yeni bitirmiş olan yirmi dört yaşındaki genç, acemi ve idealist karakter, kasabada ilk görevine başlar. Öğrencilik yıllarında Anadolu'yla ilgili sürekli olarak olumsuz duyular almış olan karakter, kasabaya ilk geldiği zamanlarda endişelidir. Fakat kendisini karşılayanların ve yerlilerin göstermiş oldukları olumlu tutum sonucunda rahatlar ve Anadolu insanıyla ilgili fikirleri değişir. Ancak her şeye rağmen İstanbul'a sürekli özlem duymaktadır. Sürekli olarak oradaki anılarını ve güzel mekanları hayal eder. Başlarda tecrübesiz olan Fikret Irmaklı, ağaların oyunlarına gelir. Lakin zaman içinde köy insanını tanır ve toprak sahiplerinin bütün kurnazlıklarını öğrenir. Fikret Irmaklı, kendisini tuzağa düşürmüş olan ağaları sürekli sıkıştırır ve onların kanunlar çerçevesinde hareket etmelerini ister. Ağaların bütün baskılarına ve tehditlerine karşı direnir. Kısa sürede halk onu sever ve Kaymakam yerli halkın bütün sorunlarını dinleyip onlarla ilgilenir. Fikret Irmaklı; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, canlı, hayalperest, ilerici, dostane, yardımsever, nazik, güvenilir, dürüst, sorumlu, ciddi, planlı, dikkatli, örgütlü, düzenli, dakik, kararlı ve iyimser/karamsar bir karakterdir.

Poyraz Musa (Bir Ada Hikayesi) Sosyal, Vicdanlı, Duygusal/Mantıklı

Doğu Cephesi'nde Fransızlara karşı savaşmış ve savaşın ardından bir çeteye katılıp Yezidileri ve Arapları öldürüp değerli mallarını çalmış olan Poyraz Musa, içsel olarak oldukça duyarlı bir karakter olmasına rağmen düşünceleriyle davranışları birbirleriyle örtüşmezler. Köyünde geçirdiği masum

çocukluk yıllarıyla savaş boyunca şahit olduğu vahşeti düşünmeyi takıntı haline getirir. Bedevi Emirinin kardeşini öldürdükten sonra Emir Sultan'ın evine sığınır. Ondan aldığı hayat dersleriyle geçmişte işlediği suçlardan pişmanlık duyar ve yeni bir hayata başlamak ister. Karınca Adası'nı kendisi için en uygun yer olarak gören Poyraz Musa, kurnazlığını ve sivri zekasını kullanarak adada mülk sahibi olur. Öldürdüğü Yezidilerin inancından yola çıkarak yeni doğan günle kendisine yeni hayat kurmaya çalışır. Fakat geçmişte yapmış olduğu kötülükler ve işlediği suçlar onun peşini bir türlü bırakmaz.

Kapalı (Büyükana – Remzi Efendi – Memet Çocuk)

Büyükana (Yılanı Öldürseler) Asosyal, Vicdansız, Duygusal

Halil'in annesi olan kadın karakterin, onun haricinde iki tane daha oğlu vardır. Büyükana, Halil'in Abbas tarafından öldürülmesinden dolayı Esme'yi suçlar. Esme'yi ilk önce oğullarına ardından da erkek kardeşlerinin çocuklarına öldürtmeye çalışır. Fakat Esme'yi gören herkes onun güzelliğine kapılır ve onu öldürmeye kıyamaz. Büyükana oğullarının da bu işi yapamayacağına kanaat getirince kiralık katiller tutar. Esme birkaç girişimden kaçarak kurtulur. Bazılarındaysa tetikçiler onu öldürmeye kıyamaz. Amcalardan biri olan Ali, Esme'yle evlenmek istemiş fakat bu uygun görülmemiştir. Ali de onu birkaç defa öldürmeye yeltenmiş olsa da tetiğe basamamıştır. Son çare olarak Büyükana, oğlunun kanını temizlemek için Esme'yi Hasan'a öldürtmeye karar verir. Hasan'ı bu konuda çok zorlar ve köyde çıkan bütün dedikoduların en büyük kaynağıdır. Aynı zamanda Abbas'ın mezarını köylü çocuklara aratır ve Abbas'ın ölüsünü köpeklere yedirmek ister. Esme'yi Hasan'a öldürtmek için elinden geleni yapar. Kişilik özellikleri bakımından Büyükana; duyarsız, bilinçsiz, açgözlü, gelenekçi, gerici, uzlaşmaz, hasmane, bencil, kaba, hoşgörüsüz, huysuz, endişeli, takıntılı, kızgın, mutsuz, tatminsiz, karamsar umutsuz ve sitemkar bir karakterdir.

Remzi Efendi (Teneke) Sosyal, Duygusal

Kasabanın tahrirat katibi olan karakter, kaymakam olmadığı zamanlarda onun yerine vekalet eder. Emekli olmasına bir buçuk yıl kaldığı için hiçbir sorumluluk almak istemez. Bir an evvel emekli olup ağaların baskılarından ve tehditlerinden kurtulmak istemektedir. Yeni kaymakam olarak tayin edilen Fikret İrmaklı'nın bilinçlenmesinde oldukça önemli bir rol oynar. Ona çeltik kanunlarını okutur ve ağaların önceki kaymakamlara oynamış olduğu oyunları teker teker anlatır. Kime güvenip kime güvenmemesi gerektiğini söyler. Fikret İrmaklı'nın idealist tavırlarına ve tutumuna destek verse de bir süre sonra, ağaların onu kovduracaklarını anladığı için bu sefer ağaların lehine konuşmaya başlar. Oldukça korkak, ürkek ve sorumluluk almaktan kaçan bir karakter olduğu için kaymakamın gönderilmesini istemez. Fakat diğer taraftan da çeltikçilerin yola gelmesini istemektedir. Resul Efendi kendi içinde çeşitli çelişkiler yaşar. Kişilik özellikleri bakımından Resul Efendi; bilinçli/bilinçsiz, duyarlı/duyarsız, meraklı/ilgisiz, güdümlü/sıkılgan, dikkatli, korkak, sorumsuz, bencil, dostane, yardımsever, güvenilmez, endişeli, takıntılı, mutlu/mutsuz, iyimser/karamsar ve sitemkar bir karakterdir.

Memet Çocuk (Hüyükteki Nar Ağacı) Sosyal, Vicdanlı, Duygusal

Keklikoğlu'nun yanında çobanlık yapan genç çocuk, ondan hakkını alamadığı gibi sürekli eziyet görür. Memet Çocuk da diğerleri gibi Çukurova'ya inerek fazladan para kazanmayı amaçlar. Emeğinin karşılığını almakta sürekli zorluk yaşamış olan karakter bu konuyu takıntı haline getirmiştir ve bir yer de çalışmadan önce ilk olarak hakkının verilir verilmeyeceğini sorar. Memet Çocuk kazanacağı parayla çangal boynuzlu bir öküz almayı hayal etmektedir. Kavaklı köyünün beyi Aşık Ali'yle dalga geçince bunu kendisine dert edinir ve beyden intikam almak ister. Kişilik özellikleri bakımından Memet Çocuk; tokgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, gelenekçi, özentili, dostane, yardımsever, güvensiz, takıntılı, sinirli/sakin, mutlu/mutsuz, tatminsiz, cesur ve sitemkar bir karakterdir.

Sosyal (İsmail Ağa – Nişancı Veli – Koca Osman)

İsmail Ağa (Yağmurçuk Kuşu) Vicdanlı, Açık, Mantıklı

Esrük Dağı'nın eteklerindeki bir köyde dünyaya gelmiş olan erkek karakter beyin yeğenidir. Rüştiyede eğitim almış ve kuzeni Hüseyin Bey'le birlikte İstanbul'a gitmiştir. Zero'yla evlenmiş ve yatalak olan annesine bakmaktadır. Hüseyin Bey'le İstanbul'da sıkı dost olmuşlardır ve köylerinde avladıkları ceylanların etlerini köylülere dağıtmışlardır. Bölgede yaşayan Ermenileri sever ve Onnik'le sıkı dostlardır. Onnik'i öldürmek isteyen Kel Rıza'ya engel olmuştur. Rus işgali nedeniyle köyün boşaltılması gerekince annesini sırtında taşıyan İsmail Ağa Çukurova'ya gelir. Oldukça dostane, yardımsever, dürüst ve mert bir kişiliğe sahip olduğu için başkaları tarafından sevilir ve saygı görür. Çalılıkların arasında bulunduğu Salman'ı evlat edinir ve onu öz oğlundan ayırmaz. Güvenilir kişiliği

sayesinde Haşmet Bey ve Arif Saim Bey gibi kişilerle iş ortağı olur. Ankara'da tanımış olduğu nüfuslu kişiler sayesinde göç ettiği köyün en saygın ismi haline gelir. Sürekli çalışır ve ailesiyle ilgilenir. Kendisinden yardım isteyen hiç kimseyi geri çevirmez. İnançlarına, geleneklerine ve ailesine oldukça bağlıdır. Zekası ve azmi sayesinde kısa sürede zenginleşmiş ve sahip olduğu araziyi genişletmiştir. Anlatı boyunca İsmail Ağa'yı rahatsız eden en önemli konular Salman'ın dengesiz davranışları ve köylülerin dedikodularıdır. Öz oğlu Mustafa'yla Salman arasında bir denge sağlamak zorlanır. Köylüleri için elinden gelen her şeyi yapıyor olsa da onların çeşitli dedikodular çıkarmalarına engel olamaz. Kişilik özellikleri bakımından İsmail Ağa; uzlaşmacı, katılımcı, dostane, yardımsever, kibar, cömert, güvenilir, hoşgörülü, sadık, dürüst, sorumlu, ciddi, kararlı, kontrollü, dikkatli, sakin, mutlu, iyimser, cesur ve tatminkar bir karakterdir.

Nişancı Veli (Karıncanın Su içtiği) Vicdanlı, Duygusal/Mantıklı

Karadeniz'in dağ köylerinden birinde aşık olduğu Sultan'la evlenmiş ve bütün mülklerini satmasının ardından onun köyünde yaşamaya başlamıştır. On bir yıl askerlik yaptıktan sonra üç oğlu savaşa gider ve bir daha geri dönmezler. Yunanistan'dan gelen göçmenlerin onların köyüne yerleşmeleri üzerine silah zoruyla adayı terk etmek zorunda kalırlar. Açlıktan ölmek üzereyken adaya varırlar. Fakat bir süre sonra eşi Sultan, çocuklarının geri döneceği umuduyla köyüne geri döner. Nişancı Veli üç torunuyla birlikte adada kalır. Adalılar tarafından iyi bakılan Nişancı Veli, kendisini toparladıktan sonra işe koyulur ve adanın en önemli isimlerinden biri haline gelir. Balıkçılıktaki yetenekleri insanları kendisine hayran bırakır. Nişancı Veli, memleketinin en namılı eşkıyalarından biridir. Uzun bir süre insanlardan bunu saklar fakat silah kullanmadaki yeteneği de ortaya çıkınca bazıları onun eski bir eşkıya olduğunu anlar. Nişancı Veli, Poyraz Musa'nın ve Vasili'nin en yakın arkadaşı olur. Poyraz Musa'yı tetikçilerden korumak için canını bile vermeye hazırdır. Bundan dolayı kasabadan silah ve mermi aldırır. Zaman zaman karakterin yazarın sözcülüğünü yaptığı görülmektedir.

Koca Osman (İnce Memed) Vicdanlı, Duygusal/Mantıklı, Açık

Eserin ilk cildinde İnce Memed'e yardım eden ve köyünde onun için bir araziyle ev satın almış olan ikincil bir karakter olarak rol oynamıştır. Eserin ikinci cildindeyse Koca Osman, anlatının baş karakteri olarak nitelendirilebilecek kadar baskın bir role sahiptir. Koca Osman için İnce Memed adeta yaşayan bir efsanedir. Onun Vayvay köyüne gelmesiyle birlikte cesaret bulur ve Ali Safa Bey'in adamlarına ilk kurşunu sıkan kişi olur. İnce Memed'in Vayvay köyünü kurtaracağından oldukça emin olan karakter köylüleri örgütler, eşgüdüm ve onlara cesaret verir. Koca Osman İnce Memed'i uzun bir süre saklar ve onun kendisine gelmesi için elinden gelen her şeyi yapar. Vayvaylıların Ali Safa Bey'e karşı olan direnişinde en önemli etkenlerden biri olur. Kişilik özellikleri olarak Koca Osman; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, uzlaşmacı, katılımcı, dostane, yardımsever, cömert, güvenilir, hoşgörülü, dürüst, sosyal, sorumlu, sakin/huysuz, mutlu/mutsuz, iyimser/karamsar ve korkak/cesur bir karakterdir.

Asosyal (Dilber Hatun – Salman – Kavlakzade Hacı Remzi)

Dilber Hatun (Al Gözüm Seyreyle Salih) Kapalı, Vicdansız, Duygusal

Dilber Hatun'un dırdırına ve öfkesine katlanamamış olan Halil, kırk yıl önce eşini ve çocuğunu geride bırakmış ve bir daha geri dönmemiştir. Yirmi iki yaşında dul kalmış olan Dilber Hatun oğlunu tek başına büyütüştür. Kırk yıl boyunca eşinin geri dönmesini beklemiş olan Dilber Hatun oldukça huysuzlaşmıştır. Çevresindeki herkese, özellikle ailesine, düşman olmuştur. Yaptığı merhemler sayesinde kasabanın en meşhur şifacısı olarak tanınan büyük anne, aynı zamanda dokuma tezgahında çeşitli bezler yapıp para biriktirmektedir. Para sandığına hiç kimseyi yaklaştırmaz ve hiç kimseyle herhangi bir şeyini paylaşmaz. Yetiştirilme biçimi yüzünden oğlu oldukça şımarıktır ve büyük anne oğlunu dolduruşa getirerek gelinini ona dövdürür. Büyük anne sürekli olarak sinirli, huysuz, hasmane, kindar, bencil ve cimri bir ruh halindedir. Geçmişte torununun kendisini üzmüş olduğunu unutmamıştır. Bundan dolayı onun sakat olan martısına yardım etmeyi kabul etmez. Etrafındaki insanların mutluluklarından rahatsızlık duyar. Torununun ona yapmış olduğu şeyi affetmemiş olan büyük anne, ona karşı özel olarak kin güder.

Salman (Kimsecik I, II, III) Kapalı, Vicdansız, Duygusal

Ailesine karşı oldukça nazik ve sevecen davranıyor olsa da başkalarına karşı oldukça acımasızdır. İsmail Ağa'nın zengin olmasının ardından köylülere nispet yapmak için en güzel kıyafetlerini giyer ve kimsenin adını bile bilmediği yiyecekleri onların gözlerinin önünde yer. Mustafa doğduktan sonra Salman ilgi odağı olmaktan çıkar. Mustafa'yı kıskanan Salman ona eziyet eder ve kötü davranır. Fakat Salman'ın Mustafa'ya kötü davrandığını anlayan aile, ona Mustafa'ya yaklaşmayı yasaklar. Salman

duygusal boşluğunu al tayla cinsel ilişkiye girerek ve hayvanlara işkence ederek doldurmaya çalışır. Başkalarına acı çektirmekten ve onları üzmeten zevk almaktadır. İsmail Ağa'nın Mustafa'yla ilgilendiğini her görüşünde sinir krizleri geçirir. Kimsesizliğinin ve aidiyetsizliğinin acısını başkalarından çıkarmaya çalışır. Babasının gözüne yeniden girmek için onun koruyuculuğunu yapmaya başlar. İsmail Ağa'ya onu ne kadar sevdiğini ve değer verdiğini kanıtlamak için elinden gelenin fazlasını yapmaya çalışır fakat çabalarının karşılığını bir türlü alamaz. Çünkü onu tanıyan herkes onun tutumundan ve tavırlarından oldukça korkmaktadırlar. Salman'dan korkan köylüler ve çocuklar onu dışlarlar.

Kavlakzade Hacı Remzi (Bir Ada Hikayesi I, II, III, IV) Kapalı, Vicdansız, Duygusal

Dörtlemenin birinci cildinde de yer alan anlatı kişisi, eserin en kötücül karakteridir. Fırsatçı, çıkarıcı, ırkçı ve bencil bir kişiliktir. Buhran dönemini fırsata çevirmek isteyen Kavlakzade Hacı Remzi, adaya yerleşmeye çalışan mübadilleri mal ve mülk satarak dolandırmaya çalışır. Yapılan antlaşma gereği toprağından koparılmış olan mübadiller devletin tahsis ettiği yerlere hiçbir ücret ödmeden yerleşmektedirler. Fakat Kavlakzade Hacı Remzi, devletin çeşitli kademelerinde görev yapan nüfuslu tanıkların kullanarak adanın önemli mülklerini satın alır ve bunları yeni gelenlere satmaya çalışır. Amaçlarına ulaşabilmek için şiddete ve gayrimeşru yollara başvurmaktan asla çekinmez. Cumhuriyet Halk Fırkası'ndan kasaba reisliğine aday olur. Kendisini bir savaş kahramanı olarak göstermeye çalışsa da, bölgede yaşayan herkes onun asker kaçağı olduğunu ve Yunan ordusu için casusluk yaptığını bilmektedir. Ada halkı ve Kavlakzade Hacı Remzi arasındaki mücadele, anlatının ana çatışmalarından bir tanesidir.

Vicdanlı (Çakırcalı Memed Efe – Kırmızı Sakallı Topal Karınca – Memet Taşbaşoğlu)

Çakırcalı Memed Efe (Çakırcalı Efe) Sosyal, Mantıklı

Çakırcalı'nın babası Ahmet Efe, Hasan Çavuş tarafından pusuya düşürülerek öldürülür. Çakırcalı'nın annesi Hatçe oğluna, babasının intikamını alması için sürekli telkinlerde bulunur. Babası gibi eşkıya olmaya özenen Memed, Hacı Eşkıya'yı terk etmiş olan eşini ve sevgilisini bir gece yarısı öldürür. Hasan Çavuş cinayeti işleyen Memed Efe olduğunu anlar ve onu hapse attırır. Delil yetersizliğinden dolayı serbest bırakılan Memed, Hacı Mustafa'dan silah eğitimi alır ve yaşadığı beldedeki zengin ağaları soymaya başlar. Halkın desteğini almadan uzun süre dağlarda sığınamayacağını anlayan Memed, zenginlerden aldıklarını fakirlere dağıtmaya başlar. Bunun üzerine halkın gönlünde taht kurar. Çakırcalı Memed Efe kısa sürede dünyanın en namılı eşkıyası haline gelir. Kişilik özellikleri olarak Çakırcalı Memed Efe; duyarlı/duyarsız, bilinçli/bilinçsiz, nazik/kaba, cesur, cömert, yardımsever, vicdanlı/vicdansız, güdümlü, yaratıcı, lider, maceracı, canlı, dostane/hasmane, sorumlu/sorumsuz, ciddi/düzenbaz, ve kararlı bir karakterdir.

Kırmızı Sakallı Topal Karınca (Filler Sultanı) Açık, Sosyal, Mantıklı

Kırmızı sakallı karıncaların lideri olduğu gibi saygın bir demircidir. Fillerin saldırıları sırasında bir bacağını kaybeder. Sultanla yapılan ilk görüşmede cesurca ondan hesap sorar ve sultanın alaylarına katlanamayıp ona isyan eder. Karıncaların bir gün mutlaka intikam alacaklarını söyleyerek kavmiyle birlikte dağa sığınır. Kırmızı Sakallı direnişin ve kurtuluşun simgesi haline gelir. Kırmızı Sakallı'yı ortadan kaldırmadan karıncaları tam olarak sindiremeyeceğini anlayan sultan, adamlarını ve casuslarına her yerde onu aratır. Ölü ya da diri yakalanmasını ister. Kırmızı Sakallı, kendi kavmini ve diğer karınca kavimlerini örgütleyip sultanla mücadele edecektir. Kurtuluş için devamlı araştırma yapıp civardaki ülkelerde yaşayan dostlarından bilgi alır. Kişilik özellikleri olarak Kırmızı Sakallı; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, yaratıcı, cesur, soyut, ilerlemeci, liberal, dostane, yardımsever, cömert, güvenilir, sorumlu, plancı, ciddi, düzenli, bilge, kararlı, sakin, özgüvenli ve umutlu bir tiptir.

Memet Taşbaşoğlu (Yer Demir Gök Bakır) Açık, Sosyal, Mantıklı

Muhtar Sefer'in sömürüsüne ve çıkarıcılığına karşı Yalaklıları örgütlemek isteyen Taşbaşoğlu, onlar tarafından sürekli ihanete uğramıştır. Köylünün korkaklığından ve kurnazlığından bıkmış olan Taşbaşoğlu, sürekli olarak onların aleyhinde konuşur ve onlarla dalga geçer. Onun önerilerine uymayan Yalaklılar, çeşitli sorunlarla yüzleşmek zorunda kalmışlardır. İçine düşmüş oldukları zor durumdan kurtulmak isteyen Yalaklılar, Taşbaşoğlu'nun ermiş olduğunu iddia ederler. Kısa sürede Yalak köyünde onun soyuyla ve sahip olduğu kerametlerle ilgili çeşitli hurafeler uydurulur. Taşbaşoğlu'nun şöhreti civardaki bütün köylere yayılır. Onun ermiş olmasıyla bütün gücünü yitireceğini düşünen Muhtar Sefer ona engel olmaya çalışır. Taşbaşoğlu'nun tek niyeti insanlara yardım etmektir. Başlarda bir ermiş olmadığını ve çeşitli kerametlere sahip olmadığını farkındadır. Fakat zaman içinde uydurulan hikayelere inanmaya başlayan Taşbaşoğlu, kendisinin ermiş olduğuna kanaat getirir.

Taşbaşoğlu; duyarlı, bilinçli/bilinçsiz, tokgözlü, cesur, dostane/hasmane, şüpheci, endişeli, gerçekçi, cömert, örgütleyici, sorumlu, güvenilir kararlı/kararsız ve güdümlü bir karakterdir.

Vicdansız (Arif Saim Bey – Mahmut Paşa – Bolu Beyi)

Arif Saim Bey (İnce Memed I, II, III, IV) Kapalı, Asosyal, Duygusal/Mantıklı

İstiklal Madalyası sahibi Kozan mebusu, bölgenin en güçlü zengindir. Bütün ağaların ve beylerin kirliliğini bildiği için herkes ona saygı duyar. Kurtuluş Savaşı yıllarında göstermiş olduğu hizmetlerden dolayı Mustafa Kemal Paşa'nın has adamlarından biri haline gelmiştir. Vatana, millete ve Mustafa Kemal Paşa'ya oldukça bağlı ve sadık gibi görünse de aslında bunları tamamen kendi çıkarları için kullanır. Ermenilerin terk etmiş olduğu çiftliklere ve arazilere çöreklenip Türkmenlerin arazilerini silah zoruyla ele geçirir. Siyasi gücünü de kendi çıkarları için kullanmaktan çekinmeyen Arif Saim Bey, Çukurova'nın en korkulu siması haline gelir. İnce Memed'in ortadan kaldırılmasını isteyen ağalar, Arif Saim Bey'in bu görevi yüklenmesi için onun evini soydururlar ve suçu İnce Memed'in üzerine atarlar. Arif Saim Bey, evini ağaların soydurduğunu bilir fakat İnce Memed'in de her geçen gün büyüyen bir tehlikeye dönüştüğünün farkındadır. Bölgede bir halk ayaklanması çıkması onun mebusluk görevinden ihraç edilmesine sebep olacaktır. Kendi selameti için İnce Memed'in ölü ya da diri olarak yakalanması görevini üstlenir. Arif Saim Bey; duyarsız, bilinçsiz, açgözlü, umursamaz, korumacı, gelenekçi, çıkarıcı, uzlaşmaz, hasmane, bencil, kaba, cimri, güvenilirmez, hoşgörüsüz, nefret edilen, korkulan, sorumsuz, düzenbaz, acımasız, huysuz, takıntılı, kızgın ve korkak/cesur bir tiptedir.

Mahmut Paşa (Ağrı Dağı Efsanesi) Kapalı, Asosyal, Duygusal

Eserin kötücül karakterinin babası, Erzurum'da medrese eğitimi aldıktan sonra İstanbul'a gidip saraya girmiştir. Sarayda bulunduğu kısa bir sürenin ardından Beyazıt'a paşa olarak gönderilir. Paşanın babası ilim ve sanatı sever, dağlıların kültürlerine sahip çıkar. Babası gibi Erzurum'da okuyan Mahmut Paşa birçok memleket gezdikten sonra Beyazıt'a geri döner. Babasının aksine paşa dağlıları sevmemektedir ve imkan bulması halinde İstanbul'a gitmek istemektedir. Bir Ermeni, Bir Kürt ve bir de Kafkasyalı olmak üzere üç kadınla evlidir. Toplamda sekiz oğlu ve üç kızı vardır. Atını kaybetmiş olan paşa onun Ahmet adındaki bir dağlının elinde olduğunu öğrenir. Mahmut Paşa atını geri almak ve itibarını kaybetmemek için insanlara işkence eder. Gülbahar'la Ahmet'in birbirlerine aşık olduğunu öğrendiğinde onlara engel olabilmek için elinden geleni yapar. Mahmut Paşa; duyarsız, bilinçsiz, açgözlü, hasmane, bencil, kaba, zalim, güvenilirmez, sorumsuz, düzenbaz, umursamaz, takıntılı, endişeli, kızgın, cesur/korkak ve sitemkar bir tiptedir.

Bolu Beyi (Üç Anadolu Efsanesi) Kapalı, Asosyal, Duygusal

Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeki en bereketli topraklara sahip olan bey, oldukça saygın ve yeteneklidir. Fakat Osmanlı padişahıyla kavgalı olan Bolu Beyi, saltanatla barışıp daha fazla güçlenmek ister. Bir gün padişah, Bolu Beyi'nden üç tane at ister. Bolu Beyi en çok güvendiği seyisi olan Koca Yusuf'tan, padişaha layık üç at bulmasını ister. Koca Yusuf gözü gibi sakındığı ve kimseye vermek istemediği üç atı getirir. Atlar oldukça zayıf ve hastalıklı gibi görünmektedir. Bolu Beyi Koca Yusuf'a çok kızar ve gözlerine mil çektirip köyden kovar. Oldukça çıkarıcı ve bencil bir kişiliğe sahip olan Bolu Beyi, sarayla arasını düzeltmek için kız kardeşi Telli Nigar'ı vezirlerden birisinin oğluna verir. Bir süre sonra Bolu Beyi, Koca Yusuf'un getirmiş olduğu üç atın mucizevi yeteneklere sahip olduklarını anlar. Bolu Beyi, kır atı geri almak için onların peşinden askerlerini gönderir.

Duygusal (Selim Balıkçı – Mustafa – Karakız Hatun)

Selim Balıkçı (Deniz Küstü) Açık, Sosyal, Vicdanlı

Uzunyaylalı bir Çerkez olan karakterin ailesi at yetiştiriciliği ve çiftçilik yapmaktadır. Askerlik görevi sırasında Ağrı Dağı'nda isyancı Kürtlere karşı çarpışmış ve vurulduğu için Cerrahpaşa Hastanesi'ne getirilmiştir. Kendisiyle ilgilenen sarışın hemşireye aşık olan Selim Balıkçı artık onun için yaşamaya başlar. Bir süre faytonculuk yaptıktan sonra balıkçı olur ve Çengelköy'de beğendiği arsayı satın alabilmek için kazandığı her kuruşu biriktirmektedir. Hayalini kurduğu arsayı almak ve köşkü yaptırmak için gece gündüz çalışmaktadır. Selim Balıkçı işini tutkuyla yapmaktadır. Marmara Denizi'ndeki siyah benli bir yunusla arkadaşlık etmektedir ve onun bütün familyasını tanımaktadır. Selim Balıkçı'nın hayvanlarla arası çok iyi olsa da insanlarla arası hiç iyi değildir. Menekşe'de yalnızca anlaticıyla ve Zeynel'le konuşmaktadır. Onu seven insanlar olduğu gibi ondan nefret eden insanlar da vardır. Selim Balıkçı, insanlardan pek hoşlanmıyor olsa da onlara çok iyiliği dokunmuştur. Fakat zaman zaman oldukça vahşi de olabilmektedir. Selim Balıkçı tezatlarla dolu bir karakterdir.

Mustafa (Kimsecik I, II, III) Açık, Sosyal

Salman Mustafa'yı oyun oynama bahanesiyle çeşitli yerlere götürür fakat gidilen yerlerde Salman Mustafa'ya eziyet eder ve onu korkutur. Zaman içinde Mustafa ve diğer köylü çocukların konuştukları tek konu Salman'a karşı duydukları korku olur. Mustafa Salman tarafından öldürülmekten ya da onun İsmail Ağa'yı öldürmesinden çok korkar. Bu korkusunu yenmek isteyen Mustafa sürekli olarak arkadaşlarıyla bu konu üzerine konuşur ve "korkuculuk" adını verdikleri bir oyun geliştirerek Salman korkusuyla mücadele etmeye çalışırlar.

Karakız Hatun (Demirciler Çarşısı Cinayeti) Sosyal

Akyollu aşiretinin hanımı ve Mustafa Bey'in annesi olan kadın karakter, beylik törelerine sıkı sıkıya bağlıdır. Dünyaya getirdiği üç oğlunu kan davası yüzünden kaybetmiştir. "Karakız Hatun Kozan altından eski bir soydan bir Türkmen beyinin kızıydı. Söbe, çekik gözleri, ince çenesi, çıkık elmacık kemikleri, uzun Türkmeni boyu, çok uzun ve gamzeli, her zaman gamzeli yanakları, duru, bir su gibi aydınlık teni, hep gülen izlenimi bırakan havasıyla Karakız Hatun gören insanı büyüleyen bir kızdı". Oğlu Murtaza öldürüldükten sonra, kanlısı olan Derviş Bey'in öldürülmesi için Mustafa Bey'e baskı yapar. Öldürülen oğlunun acısıyla ve intikam ateşiyle yanar. Her hareketiyle ve söylemiyle Mustafa Bey'e intikam alması gerektiğini hatırlatır. Anlatının çeşitli bölümlerinde karşımıza çıkan Karakız Hatun, yürüyen bir hayalet izlenimi vermektedir. Derviş Bey'in öldüğünü görmek için yaşamaktadır. Kişilik özellikleri bakımından Karakız Hatun; mutsuz, kederli, takıntılı, kindar, sıcakkanlı/soğukkanlı, öfkeli, karamsar, cesur, güvenilir, dostane ve gelenekçi bir karakterdir.

Mantıklı (Melek Tavdemir – Hürü Ana – Emir Selahaddin Sultan)

Melek Tavdemir (Tek Kanatlı Kuş) Sosyal, Vicdanlı

Kozanlı bir Türkmen ailesinin kızı olan Melek Hanım, Remzi Bey'le evlidir. Emekli bir astsubayın kızı olarak oldukça titiz, özenli ve çalışkandır. Dindarlığı ve Nur tarikatına bağlı olması sebebiyle diğer subay aileleri tarafından daima küçük görülmüştür. Bundan dolayı subay eşlerine karşı az da olsa öfkeli. Gittiği her yere yanında götürdüğü Van kedisini çok sevmektedir. Eşine çok sadıktır ve onu çok sevmektedir. Eşinin işinden dolayı yapılan yolculuklar onu biraz rahatsız ediyorsa da sesli bir şekilde bundan şikayet etmez. Anadolu insanının ilkeliğinden ve vahşiliğinden yakındır. Fülürye'deki (Florya) sosyete hayatından bahsetmekten hoşlanır. Yokuşlu'yla ilgili çıkarılmış olan söylentilere Melek Hanım da kendisini kaptırır. Orada olağanüstü bir durum olmadığının bilincinde olsa da kasabaya girmekten korkar. Kişilik özellikleri açısından Melek Tavdemir; meraklı, canlı, gelenekçi, dostane, yardımsever, nazik, cömert, güvenilir, sadık, dürüst, sosyal, sorumlu, ciddi, dikkatli, endişeli ve umutlu bir karakterdir.

Hürü Ana (İnce Memed) Açık, Sosyal, Vicdanlı

İnce Memed'in annesi olarak kabul ettiği kadın karakter, dürüstlüğü, saflığın ve mertliğin temsilcisi konumundadır. İnce Memed'e en zor zamanlarında yardım eder ve onun akıl hocalarından biri olur.

Emir Selahaddin Sultan (Bir Ada Hikayesi I II III IV) Açık, Sosyal, Vicdanlı

Urfa'da Fransızlara karşı mücadele etmiş bir Osmanlı zabiti olan Poyraz Musa, savaşın ardından Yezidileri ve Arapları öldüren çetelere katılmıştır. Bedevi Emirinin kardeşinin öldürülmesinin ardından Poyraz Musa Selahaddin Sultan'a sığınır. İstanbul'da ve Fransa'da eğitim almış olan anlatı kişisi oldukça otodidakt bir karakterdir. Çoğu zaman yazarın dünya görüşünün sözcülüğünü yapar.

ÖYKÜLER

Kapalı (Osman)

Osman (Pis Hikaye) Duygusal

"Hardalatsız, uzun boylu, geniş omuzlu, sarkık dudaklı, göde karınlı, şaşı gibi bir hoş bakan bir adamdı". Hürü'nün ortaklarından biridir. Hürü onun için anne gibidir. Fadık'la evlenir. Osman, hayatı boyunca daima kendisine söylenenleri ve kendisinden istenen şeyleri yapmıştır. Başkalarının önerisi üzerine bir kadın satın alır ve onunla evlenir. Fakat daha sonra birlikte olduğu kadınla ilgili birçok söylenti çıkmış olsa da oldukça tepkisiz kalır. Hürü ve köylüler onun bütün hayatına yön vermektedirler. Fadık'ın kaçırılması üzerine Osman çok üzülür. Bundan dolayı yürüyen bir ölüye dönüşür. Anlatının sonunda Fadık'ı kurtarmak için büyük bir sorumluluk alır ve yanından hiç ayrılmadığı Hürü'yü terk eder.

Sosyal (Osman Çocuk – İsmail)

Osman Çocuk (Sarı Sıcak) Mantıklı

Anlatıda rol oynayan Ana ve Koca adlı karakterlerin oğludur. Çukurova'nın sarı sıcağında hastalığına ve zayıflığına rağmen tarlayı süren hayvanları yönlendirmektedir ve destecilik yapmaktadır. Ailesinin bütçesine katkı sağlamak ve onlara maddi açıdan yardım etmek isteyen Osman, kendi çocukluğundan ve sağlığından fedakarlık yapar. Kendisini fiziksel ve psikolojik açıdan oldukça zorlayan bir işin üstesinden gelmeye çalışır.

İsmail (Bebek) Duygusal

Bebeğinin doğumu sırasında eşi Zala'yı kaybetmiş ve çocuğuna tek başına bakmak zorunda kalmıştır. Toprak sahiplerinin tarlalarında ırgatlık yaparken çocuğuna bakmakta zorlanır ve onunla ilgilenecek bir kadın arar. Çocuğunun bakımını sağlamakta zorluk çeken İsmail oldukça çaresiz durumdadır. Eşinin ölümünden dolayı bazı köylüler İsmail'i suçlamaktadırlar. Fakat İsmail Zala'ya elinden geldiğince iyi bakmaya çalışmış ve onunla her zaman ilgilenmiştir. Hem çalışmak hem de bebeğine bakmak zorunda kalan İsmail'in durumu hayli içler acısıdır. İnsanlardan kendisine yardım etmelerini ister. Fakat yaşam koşullarının ağırlığı herkesi epey zorlamaktadır.

ESERLERİ

Romanlar

İnce Memed,, 1. c., 1955; 2. c., 1969; 3. c., 1984; 4. c., 1987
Ortadirek, 1960
Yer Demir Gök Bakır, 1963
Üç Anadolu Efsanesi, 1967
Ölmez Otu, 1968
Ağrıdağı Efsanesi, 1970
Binboğalar Efsanesi, 1971
Çakırcalı Efe, 1972
Akçasazın Ağaları / Demirciler Çarşısı, 1974
Akçasazın Ağaları / Yusufçuk Yusuf, 1975
Yılanı Öldürseler, 1976
Al Gözüm Seyreyle Salih, 1976
Deniz Küstü, 1978
Hüyükteki Nar Ağacı, 1982
Yağmurçuk Kuşu / Kimsecik I, 1980
Kale Kapısı / Kimsecik II, 1985
Kanın Sesi / Kimsecik III, 1991
Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana, 1997
Karıncanın Su İçtiği, 2002
Tanyeri Horozları, 2002
Çıplak Deniz Çıplak Ada, 2012

Öyküler

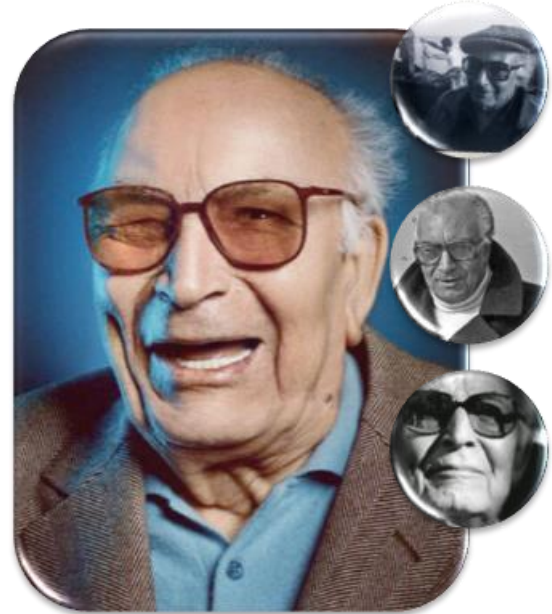
Sarı Sıcak, 1952
Teneke, 1955
Bütün Hikâyeler, 1975
Kuşlar da Gitti, 1978
Tek Kanatlı Bir Kuş, 2013

Şiirler

Bugünlerde Bahar İndi, 2010

Röportajlar

Yanan Ormanlarda 50 Gün, 1955
Çukurova Yana Yana, 1955
Peribacaları, 1957
Bu Diyar Baştan Başa, 1971
Bir Bulut Kaynıyor, 1974

Düldül Dağı

Anavarza Kalesi

Hemite Köyü

Çukurova'da Bir Pamuk Tarlası

Allahın Askerleri, 1978
Röportaj Yazarlığında 60 Yıl, 2011
Çocuklar İnsandır, 2013
Neredesin Arkadaşım, 2014

Denemeler ve Derlemeler

Ağıtlar, 1943
Taş Çatlasa, 1961
Baldaki Tuz, 1974
Gökyüzü Mavi Kaldı, 1978
Ağacın Çürüğü: Yazılar-Konuşmalar, 1980
Sarı Defterdekiler: Folklor Derlemeleri, 1997
Ustadır Arı, 1995
Zulmün Artsın, 1995
Binbir Çiçekli Bahçe, 2009
Bu Bir Çağrıdır, 2012

Çocuk, İlk Gençlik

Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca, 1977
Sevmek, Sevinmek, İyi Şeyler Üstüne, Doğan Kardeş, 2014
Yağmurla Gelen, Doğan Kardeş, 2014
Kalemler, Doğan Kardeş, 2016
Beyaz Pantolon, Doğan Kardeş, 2016
Yeşil Kertenkele, Doğan Kardeş, 2017

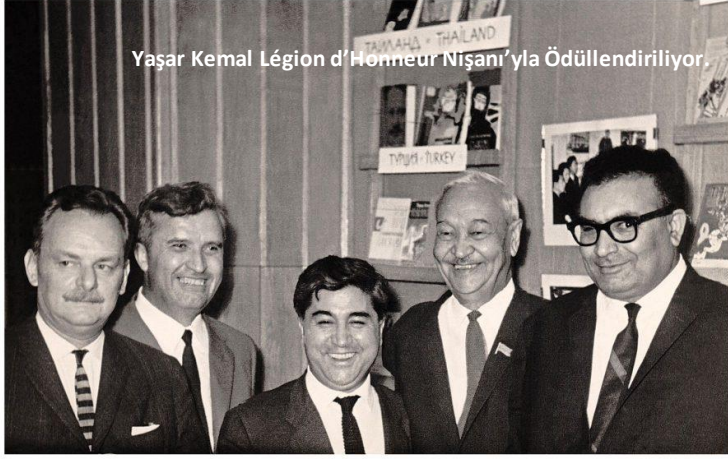
Senaryolar

Beyaz Mendil, 1955
Kara Çalı, 1956
Namus Düşmanı, 1957
Alageyik, 1959
Bu Vatanın Çocukları, 1959
Karacaoğlan'ın Kara Sevdası, 1959
Murad'ın Türküsü, 1965
Ölüm Tarlası, 1966
Ağrı Dağı Efsanesi, 1975
Yılanı Öldürseler, 1981
İnce Memed, 1984
Yer Demir Gök Bakır, 1987
Menekşe Koyu, 1990

ÖDÜLLER

1956 – İnce Memed ile 1956 Varlık Roman Armağanı (20 Ocak 1956)
1974 – Demirciler Çarşısı Cinayeti ile 1974 Madaralı Roman Armağanı (17 Nisan 1974)
1977 – Yer Demir Gök Bakır ile 1977 Fransa Eleştirmenler Sendikası” En İyi Yabancı Roman Ödülü”
1978 – Ölmez Otu ile 1978’de Fransa’da “En İyi Yabancı Kitap Ödülü”
1979 – Binboğalar Efsanesi ile 1979 Fransa “Büyük Jüri En İyi Kitap Ödülü”
1982 – Uluslararası Cino Del Duca Ödülü; Fransa (14 Ekim 1982)
1984 – Legion d’Honneur Commandeur payesi; Fransa (4 Mayıs 1984)
1985 – Sedat Simavi Vakfı “Edebiyat Ödülü” (9 Aralık 1985)
1986 – Kale Kapısı ile “1986 Orhan Kemal Roman Ödülü” (2 Haziran 1986)
1988 – Fransa Kültür Bakanlığı “Commandeur des Arts et des Lettres” Nişanı (10 Mayıs 1988)
1991 – Strasbourg Üniversitesi Onur Doktorası (8 Kasım 1991)
1995 – Morgenavissen Jyland-Pösten Ödülü (Kopenhag – Danimarka)
1996 – Kanın Sesi ile “1996 Akdeniz Yabancı Kitap Ödülü” (Perpignan, Fransa)
1996 – Premi Internacional Catalunya Ödülü (Barcelona, İspanya) (18 Mart 1996)
1996 – Lillian Hellman / Dashiell Hammett Baskıya Karşı Cesaret Ödülü (New York, ABD)
1997 – Uluslararası Nonino Ödülü (İtalya) (25 Ocak 1997)
1997 – Kenne Vakfı “Düşünce ve Söz Özgürlüğü Ödülü” (Uppsala, İsveç)
1997 – Norveç Yazarlar Birliği Ödülü, Wole Soyinka ile ortak
1997 – Frankfurt Kitap Fuarı “Alman Yayıncılar Birliği Ödülü” (15 – 20 Ekim 1997)
1998 – Berlin Frei Üniversitesi Fahri Doktorası
1998 – Bordeaux Yayıncılar Birliği “Yabancı Edebiyat Ödülü”
2011 – Grand Officier dans l’Ordre National de la Légion d’Honneur Nişanı, Fransa (17 Aralık 2011)

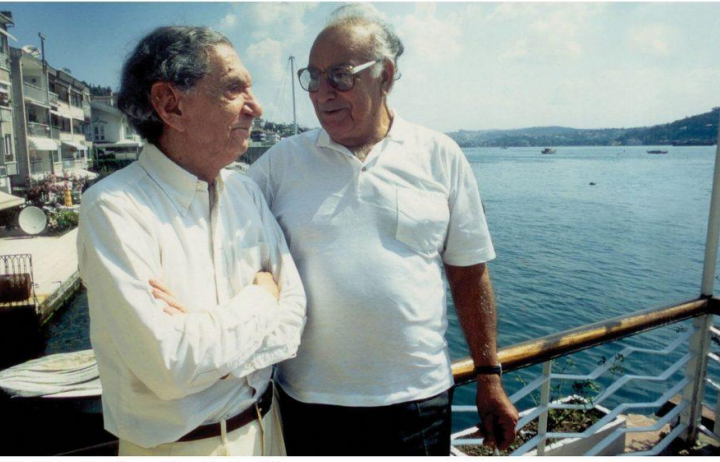

Yaşar Kemal Légion d'Honneur Nişanı'yla Ödüllendiriliyor.

Aziz Nesin ve Melih Cevdet Anday ile Moskova'da yapılan Yazarlar Birliği Toplantısı'nda, 1965
Şükran Soner'in Armağanı

Yunus Nadi Roman Yarışması Jürisi: Halide Edip Adivar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Sabahattin Eyüboğlu, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Azra Erhat, Vâlâ Nurettin, Cevat Fehmi Başkut, Haldun Taner ve Behçet Necatigil, İstanbul 1958 - *Cumhuriyet Gazetesi Arşivi'nden*

Abidin Dino'nun İstanbul'a son gelişinde, Bebek'te, 1992
Zeynep Oral'ın Armağanı

Yaşar Kemal ile Ara Güler

TIP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar ile Tarsus'ta, 1965
Prof. Dr. Kenan Mortan'ın Armağanı

Aşık Veysel ile Sivrialan Köyü 1953
Cumhuriyet Gazetesi Arşivi'nden

Cumhuriyet Gazetesi'nde yayımlanan "Çakırcıyalı Biz Öldürüldük" yazı dizisi için Cerkes Köyü Kobasla'da, 1956

Sait Faik Abasıyanık ile Yaşar Kemal